Ватан севмак иймондандур!

Ўзбекистон овози

Газетага 1918 йил 21 июнда «Иштирокиюн» номи билан асос солинган

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Нархи: 5 сўм

1993 йил 13 апрель, сешанба № 65 (21.416).

ХАЛҚ НАЗДИДА МАЪҚУЛ ВА МАНЗУР

ИСТИҚЛОЛИМИЗГА ЖАҲОННИНГ ИШОНЧИ КОМИЛ

● **Бугун биз бир нарсани аниқ биламиз: вақти-соати келиб Ўзбекистон давлати расмона куч-қудрат касб этади. Ўз бойлигига, ўзига хос ва ғоят мукаммал ҳамда буюк давлат тизимига эга бўлади.**

И. КАРИМОВ.

Мустақиллигимизнинг илк мевалари кўзгудагидек яққол кўриниб турибди. 72 йил давомида рўшнолик кўрмаган, табиий олтини, «оқ олтини», «қора олтини» — нефть бойлиги, қоракўли ва бошқа битмас-туганмас бойликлари билан бутун жаҳонни лол қолдираётган ва улар тан бераётган республикамиз минг қатла шукурки, бугунги кунда мустақил давлат сифатида иш кўраяпти. Президентимиз қайта-қайта таъкидлаганидек, Ватан, ватандошлик туйғуси эски мафкуравий қобиқлардан халос бўлиб, ўзининг асл қиёфасини топди. Бугун Ватаннинг ҳар бир асл фарзанди ўзини ота юртининг ажралмас бўлаги деб ҳис этяпти ва бундан фахрланяпти. Истиқлол берган энг катта бойликлардан биринчиси ана шу десак, асло янглишмаган бўламиз.

Мустақил озод Ватан орзусида неча авлод ўғлонлари жонларини фидо қилганлар. Абдулла Қодирий, Усмон Носир, Фитрат, Чўлпон ва бошқалар она-Ватан озодлигини куйлагани учун не-не жабру жафоларни тортмаганлар, дейсиз. Ҳа, минг қатла шукурлар бўлсинки, собиқ СССР парчаланиб, Ўзбекистонимиз мустақиллик касб этди! Энди у жаҳон мамлакатлари билан тенг ҳуқуқли давлат сифатида ўзаро муносабатларни тобора ривожлантириб бормоқда. Жаҳоннинг манаман деган юксак тараққий этган мамлакатлари ҳам унга очиқ юз билан қарамоқдалар. Тўғрироғи, Ўзбекистоннинг келажаги буюклигига уларнинг ҳам ишончи комил эканлиги ойдин бўлиб турибди.

— Америка Қўшма Штатлари истиқлолингиз, эгаменлигингизни ҳамда ҳақиқий демократия, эркин бозор иқтисодиёти йўлидаги саъй-ҳаракатларингизни тўла қўллаб-қувватлайди. Оғир синовлар, қийинчиликларга дуч келаётганингизни биламиз, эзгу ниятларингиз ижобат топиши йўлида сизлар билан ҳамкорлик қиламиз деган умиддамиз, — деб ёзади Америка Қўшма Штатларининг Президенти Билл Д.Клинтон Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовга йўллаган табригида.

— Холиқ ва қодир Оллоҳдан келгусида шу байрамга яна эсон-омон етказишини, Сизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, қардош халқингизга ва ислом миллатига тараққиёт, фаровонлик ато этишини тилайман, — дейди ўз табригида Саудия Арабистонининг подшоси Фаҳд бин Абдул Азиз ал САУД.

Бундай самимий дил истакларини Эрон Ислом Жумҳуриятининг Президенти Али Акбар Ҳошимий Рафсанжоний ва жаҳоннинг бошқа кўплаб мамлакатлари раҳбарлари ҳам йўллаганлар. Буларнинг ҳаммаси Ўзбекистонимизнинг истиқлолига жаҳон халқлари катта умид билан қараётганликларидан далолат бериб турибди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов номига келаётган юзлаб хатларда унинг оқиллик ва уддабуронлик билан олиб бораётган ички ва ташқи сиёсатини чин дилдан маъқуллаётганликларини кўрамиз. Тошкент шаҳар Улуғ Ватан уруши ва Қуролли Кучлар фахрийлари қўмитасининг кенгайтирилган раёсати қатнашчилари йўллаган мактубда айнан ана шу дил ифодаси баён этилган. Самарқанд туманидан келган хатда 220 мингдан зиёд 30 миллат вакиллари аҳил-тинч ва осойишта яшаб самарали меҳнат қилаётганликлари Президентимизнинг халқлар тинчлиги ва фаровонлиги йўлида олиб бораётган катта ишларнинг муносиб самараси эканлиги қайд этилади.

«Шундай йўлбошчиси бор халқ тинч ва осойишта бўлиши мумкин. Сизни тожик халқига оталарча ғамхўрлигингиз, ҳам моддий, ҳам маънавий қўллаб-қувватлаётганингиз учун биз Сиздан доим миннатдормиз», — деб телеграмма йўллабди Ўратепалик И. Обиджонов. **«Ички ва ташқи сиёсатни ишчанлик ва зукколик билан бошқариб боришда Сизга боқий умр, толмас юрак ва омад ёр бўлишини Оллоҳ Таолодан тилайман»** — деб ёзади нафақахўр А. Камолов Бекобод шаҳридан. **«Қачон Ўзбекистон тарихида Масковнинг олий мартабали жаноби ўз ишини битириш учун Тошкентга келган эди!** — деб ёзади тошкентлик У. Аъзамов — **Бу тарихий воқеаку! Ва фақат Сизнинг обрў-эътиборингиз туфайли бу воқеа юз берди-ку. Сиз ва фақат Сиз туфайли шундай оламшумул воқеалар бўляпти, фақат Сиз туфайли мустақил бўлдик ва жаҳонга танилаяпмиз».**

Мамлакатимизнинг турли минтақаларида яшовчи фуқаролар, турли миллат вакиллари Президентимиз Ислом Каримов номига ана шундай дил сўзларини изҳор қилишаяпти. Бундай хат ва телеграммаларнинг эса чеки йўқ.

ИҚТИСОД СИЁСАТНИНГ «ҚУЙРУҒИ»ДА БЎЛМАЙДИ. ПРЕЗИДЕНТ ИНСОН КАМОЛИНИ ЎЙЛАЙДИ

● Республикада янги шарт-шароитга ўтишнинг ўзига хос, ўзига мос босиқ-вазмин концепцияси ишлаб чиқилган. Бу концепция нимага асосланади?

Биринчидан, иқтисодийислоҳотлар ҳеч қачон сиёсатнинг «қуйруғи»да бўлмаслиги лозим. Бу — иқтисодиёт ҳамиша сиёсатдан юқори туриши керак, демакдир.

И. КАРИМОВ.

«Сизнинг МДҲдаги хорижий мухбирлар халқаро уюшмаси аъзолари билан қилган суҳбатингизда уларнинг берган саволларига батафсил жавобларингиз юртимиздаги ҳозирги ҳолат, республикамизнинг иқтисодий тараққиёти ва ўзбек халқининг эртаси ва келажакдаги фаровон ҳаёти борасидаги ишончимни янада мустаҳкамлади», — деб бошлабди ўз мактубини тошкентлик нафақахўр Н. Аҳмедов. — **Келгуси режаларингизни амалга оширишингизга омад тилайман. Парвардигор ҳамиша ёр бўлсин»** — деб тугаллайди у ўз мактубини.

Наманганлик 70 ёшли отахон Ҳ. Мирзатожиев ўз хатида нафақахўрларга, ногиронларга, кам даромадли оилаларга, муҳтожларга оталарча ғамхўрлик қилаётган Президентимизга дил тўридаги ташаккур сўзларини изҳор қилган:

«Сизнинг март ойидаги хорижий мухбирлар билан суҳбатингиз чоғида саволларга берган мардларча жавобингиз, уларни ҳайратда қолдирганингизни телевидение орқали кўриб мен танимга сиғмай ушбу арзимас хатни ёзишга журъат қилдим. Ўзбекистон давлатини ривожланган давлатлар қаторига олиб чиқишда Сизга ва сафдошларингизга худо ёр бўлсин».

Ҳа, Ўзбекистон жаҳондаги ривожланган мамлакатлар қаторидан жой олиши учун бозор иқтисодиётига дадил қадам қўйди. Президентимиз таъкидлаганларидек, тараққиётнинг ҳозирги босқичида биз иккита асосий вазифани ҳал қиляпмиз. Биринчиси — давлатни барпо этиш, мустақил республикани вужудга келтириш, унинг пойдеворини қуриш; иккинчиси — бозор иқтисодиётига ўтиш. Бунинг учун эса энг муҳими тинчлик, барқарорлик, фуқаролар тотувлиги ва миллий тотувлик зарур. Бозорга «юз» ёки «беш юз» кунни ҳисобга олиб ёндашиб бўлмайди. Бу ўринда Шарқнинг турмуш тарзини, руҳиятини, фалсафасини, унинг ислом динини ҳисобга олмоқ зарур! Асосий вазифа ҳеч қандай ижтимоий ларзаларсиз, очлик, қашшоқликсиз, одамларга зиён етмайдиган тарзда ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг янги босқичига ўтишдан иборат.

«Ҳозирги қийинчилик қийинчилик эмас, — деб хат йўллабди Андижон вилоятининг Жалолқудуқ районидан 88 ёшли онахон Оминахон Юнусова. — Ҳақиқий қийинчиликларни биз кўрганмиз. Ҳозирги ёшлар кўришмасин. Биз нафақахўрларга кўрсатган ҳимматингизга раҳмат. Эл назарига тушиб, шунчалик катта ишларни қиляпсиз, минг раҳмат. Менинг ёшимга етинг».

Президентимиз ва ҳукуматимиз кўрсатаётган ғамхўрлик, аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш юзасидан амалга оширилаётган эзгу тадбирлар ҳақида Бухоро вилоятининг Ромитан районидан ҳам мактуб йўллашган.

«Мен 23 йилдан бери Ўзбекистонда яшайман, — деб ёзибди Зарафшондан Е. Т. Морозова. — Ўзбекистонда яшаётганимдан бахтиёрман. Менинг яқин қариндошларим Россия, Қозоғистон, Украина ва Қирғизистонда яшашади. Уларнинг ҳал бўлмаган ҳаётий муаммолари шу қадар кўпки, баъзилари ниҳоятда қашшоқ яшайдилар. Мен эртанги кунимдан хотиржамман. Иккита ўғлимни ўзим вояга етказдим. Улар очлик нима, яланғочлик нима эканлигини билишмаган. Буларнинг ҳаммаси учун Сизга, Ислом Абдуғаниевич, раҳмат. Олиб бораётган доно сиёсатингиз учун катта раҳмат. Узоқ йиллар соғ бўлинг. Сизнинг сиҳат-саломатлигингиз фақат сизгагина эмас, балки Ўзбекистонда яшаётган барча халқларга керак».

(Давоми иккинчи бетда).

ДАВЛАТ ТИЛИ АМАЛДА

9 апрель куни Ўзбекистон Вазирлар маҳкамасида Республика Бош вазири, Давлат тил ҳақидаги Қонунни амалга ошириш республика комиссиясининг раиси Абдулҳошим Муталов бошчилигида шу комиссиянинг навбатдаги мажлиси бўлди. Унда мазкур комиссиянинг 1992 йилда бажарган ишлари тўғрисидаги ҳисоботи тингланди.

Мажлисда Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси қабул қилингани муносабати билан матбуотда, илмий фаолиятда, иш юритишда маъмурий-ҳудудий ҳуқуқий, ижтимоий-сиёсий атамалардан фойдаланишни тартибга солиш чоралари тўғрисида кенгашиб олинди.

Йиғилишда 1993 йил биринчи ярмида амалга ошириладиган ишлар режаси белгиланди.

(ЎзА).

«Ўзбекистон овози»нинг 75 йиллигига

Шомурод ШАРОПОВ

БОҒЛАРДА БАҲОР

Бепоён Қашқадарё... Бу номни эшитганлар агар таниш бўлмаса «дашту-биёбон-да» дея қўл силтаб қўйишади. Афсуски, янглишишади. Самарқанд тупроғини босиб ўтиб, Ҳисор тизма тоғлари орқали Тахтиқорача довони бўйлаб Китоб районига кириб келган киши ям-яшил Шаҳрисабз ва Яккабоғ районларини томоша қилса, бемалол Қашқадарёни «иккинчи сўлим Фарғонанинг ўзику» дейиши турган гап. Бу бор ҳақиқат.

Бир вақтлар чўлу-саҳро ҳисобланган Қашқадарёнинг даштликлари ҳам энди боғу-бўстонга айланган. Шу юртнинг фахри ва ифтихори, Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Ориповнинг таърифларида жон бор:

Куни кеча эмасми —
бағрингга боқиб,
Шеърий ҳасад билан
ёнган ҳар сўзим.

Нечун қувонмай бугун
мен балқиб,
Яшнаса минг йиллик
саҳрои азим.

Чиндан ҳам инсоннинг заковати, фидойи меҳнати туфайли асрлар оша қақраган чўллар ҳам жамол очди, кўркамлашди. Кўҳна Жайҳун дарёси суви воҳани беқиёс яшнатиб юборди. Бугунги кунда товусдек товланаётган Қашқадарёнинг боғу-роғларида етиштирилаётган ноз-неъматлар дастурхон безаги бўлибгина қолмай, истеъмол қилган кишига ҳузур-ҳаловат бахш этади.

Шундай қишлоқлар борки, боғларида унаётган мевалар тариф-тавсифи билан қадим-қадимдан машҳур. Кўчкак анжири-ю, Лағмон маска узуми, Майманоқ бодоми-ю, Варганза анорини ким билмайди, дейсиз! Лекин, сархиш мевалар унутилган пайтлар ҳам бўлди. Айрим жойларда боғлар билиб-билмас пайҳон қилинди. Эндиликда мустақиллик эпкини туфайли ҳамма нарса ўз ўрнини топаяпти.

Мана, воҳа боғларида баҳор. Бу келинчак фаслда у яна бир яшнайди. Унинг тоғу-тошлари, боғу-роғларидаги гўзаллик гўё оловқалб қизларига ҳам ўзгача ҳусн, ўзгача латофат инъом этгандай...

Мусо КАРОМОВ,
«Ўзбекистон овози»нинг мухбири.

ЁШЛАР МУСТАҚИЛЛИККА КАФОЛАТ БЕРМОҚДА

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ГАЗЕТАСИ 75 ЙИЛЛИК БАЙРАМИ АРАФАСИДАГИ УЧРАШУВЛАР

Мамлакат келажаги навқирон авлод, ёш мутахассислар қўлида. Президентимиз Ислом Каримов ўз нутқларида таъкидлаганидек, Ўзбекистон — келажаги буюк давлат. Буюк давлатни барпо этиш эса осон иш эмас. Бунинг учун юксак малакали мутахассислар зарур. Сир эмаски, деҳқончиликни тараққий эттирмасдан туриб аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан мўл-кўл таъминлаш қийин.

— Мустақилликни қўлга киритишнинг ўзи озлик қилади. Мустақилликни мустаҳкамлаб бориш ёш мутахассисларга боғлиқ, — дейди Тошкент қишлоқ хўжалиги техникумининг директори Асомиддин Маҳсумов «Ўзбекистон овози» газетаси 75 йиллик байрамига бағишланган умумтехникум учрашувини оча туриб. — Техникумимизда таҳсил олаётган ёшлар мамлакатимизнинг эртанги кунини яратишга камарбаста бўлиб етишишлари

(Давоми иккинчи бетда).

ХДП ҳаётидан

ЖОНЛИ МУЛОҚОТ

Ўзбекистон Халқ демократик партияси бошланғич ва ҳудудий партия ташкилотларида «Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» рисоласини ўрганиш ва бошланғич партия ташкилотларининг ҳозирги шароитдаги энг долзарб сиёсий вазифалари» мавзуидаги очиқ партия йиғилишлари бошланди.

12 апрель куни Қўқон шаҳридаги Муқимий номли шойи тўқиш фабрикасида ана шу мавзуга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилишда корхона бошланғич партия ташкилотининг котибаси Ҳ. Икромова, Ўзбекистон халқ депутати, ишчи А. Абдурашидов, ишчи О. Эрназарова, корхона раҳбари М. Мирсаидова ва бошқалар сўзга чиқиб, Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлида бажарилаётган хайрли ишларни тилга олиб ўтдилар.

Йиғилишда Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши биринчи котиби М. Расулов қатнашиб, нутқ сўзлади.

Шойи тўқиш фабрикасида ўтказилган йиғилишда Ўзбекистон ХДП Қўқон шаҳар кенгашининг биринчи котиби Ф. Азимов иштирок этди.

* * *

Ўзбекистон ХДП Марказий Кенгаши иккинчи котиби М. Қирғизбоев шаҳардаги 17-сайлов участкаси қошида жойлашган ҳудудий партия ташкилоти йиғилишида иштирок этиб, сўзга чиқди.

* * *

Охунбобоев номли йигирув-тўқув ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳам партия аъзоларининг очиқ йиғилиши бўлди. Долзарб мавзуга бағишланган йиғилишда ЎзХДП Фарғона вилояти кенгашининг биринчи котиби А. Мирсалимов иштирок этиб сўзга чиқди.

Бошланғич партия ташкилотларида ўтказилган очиқ мулоқот унинг иштирокчиларида яхши таассурот қолдирди.

Ўзбекистон ХДП Марказий кенгаши матбуот маркази.

ҲУҚУҚ ҲИМОЯСИ — ОЛИЙ БУРЧИМИЗ

РЕСПУБЛИКА ҲУҚУҚНИ МУҲОФАЗА ЭТУВЧИ ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИНИНГ ХОДИМЛАРИ ВА ҲУҚУҚШУНОС ОЛИМЛАР ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАНИ ҚАТНАШЧИЛАРИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ И. КАРИМОВГА МАКТУБИ

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич!

Биз республикада фаолият кўрсатаётган ҳуқуқни муҳофаза этувчи давлат органларининг вакиллари ҳамда ҳуқуқшунос олимлар «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» мавзуидаги илмий-амалий анжуманда фаол иштирок этиб, мустақил давлатимизнинг бугунги ва келажаги, олдимиздаги вазифалар ҳақида батафсил фикрлашиб олдик. Сизнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» ҳамда «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат» рисолаларингиз ва жиноятчиликка қарши курашни кучайтириш борасидаги ташаббусингиз мазкур анжуманнинг асосий мавзуси бўлди.

Шуни мамнуният билан қайд этамизки, жонажон Ўзбекистонимиз раҳбарияти, шахсан Сиз амалга ошираётган сиёсатни тўла-тўкис маъқуллаймиз. Мустақил Ватанимиз олдидаги юксак ва масъулиятли бурчларини бажариш учун ҳуқуқни муҳофаза этувчи давлат органлари тизимларида ҳамда ҳуқуқшунослик соҳасида меҳнат қилаётган минглаб ҳамкасбларимиз ўзларининг куч-ғайратларини аямайдилар, деб ишонч билдирамиз.

Ҳурматли Ислом Абдуғаниевич! Ҳуқуқни муҳофаза этувчи давлат органлари фаолиятини яхшилаш борасидаги хайрли ишларингиз учун Сиздан миннатдормиз. Сизга узоқ умр, сиҳат-саломатлик, халқимиз фаровонлиги йўлида олиб бораётган эзгу ишларингизда улкан зафарлар тилаймиз.

ИНСТИТУТГА — ШАРТНОМА АСОСИДА

Тошкент олий ўқув юртларининг 600 дан кўпроқ хорижий талабаси давлат имтиҳонларини топшириб ва диплом ишларини ёқлаб, шу кунларда бакалавр ва фан магистри унвонларини олди. Дипломли шифокорлар, муаллимлар, математиклар, иқтисодчилар тез орада юртларига жўнаб кетишади. Улар бир неча йил муқаддам Ўзбекистонга келганларида, республика олий ўқув юртларида ўқишлари учун таълим соҳасида ҳамкорлик қилиш тўғрисидаги халқаро битимларга мувофиқ умумиттифоқ бюджетидан маблағ ажратилар эди. Ўтган йилдан бошлаб улар билан тузилган шартномаларга биноан талабаларнинг аксарияти таълим учун валютада ҳақ тўлашга ўтди. Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазири Ж. А. АБДУЛЛАЕВ ЎзА мухбири А. Ивановага шартнома тизимининг тартиб-қоидалари ҳақида гапириб берди:

— Ўзбекистон мустақилликка эришиб, халқаро майдонга чиқди. Ҳозир бошқа давлатлар билан муносабатлар янгича хусусият касб этди, энди улар тенг ҳуқуқлилик ва ўзаро манфаат қоидаларига асосланмоқда. Бу гап маориф соҳасига ҳам тааллуқлидир. 1992 йилнинг бошларида Россия хорижий талабаларнинг ўқиш харажатларини пул билан таъминлашдан бош тортди, ҳамма сарф-харажатлар республика зиммасига тушди. Бу эса йилига бир неча миллион сўмни ташкил этади.

Бизнинг вазирлигимиз хорижий мамлакатларнинг Москвадаги элчихоналарига мурожаат этиб, уларга фуқароларининг Ўзбекистон олий ўқув юртларида ўқиши учун хақ тўлаш муаммосини ҳал этишни таклиф қилди. Бизнинг талабларимиз жаҳон тажрибасига асосланади ва Ўзбекистон Олий кенгаши томонидан 1992 йилнинг июлида қабул қилинган тегишли қонундан келиб чиқади. Ҳозир таълим учун ҳақ тўлаш ҳақида бир қанча давлатлар билан битимга эришилди. Кўпгина талабалар билан хусусий шартномалар тузилди. Масалан, тиббиёт ва техника олий ўқув юртларида бир йил ўқиш ҳақи икки ярим минг, ижтимоий олий ўқув юртларида ўқиш ҳақи эса бир ярим минг Америка доллари миқдорида бўлади. Ҳозир Республикамизда 78 давлатдан келган 2,5 мингдан зиёд талаба таълим олмоқда.

Ўзбекистонда таълим олишни хоҳловчилар орасида ҳақ тўлаш учун етарли маблағи бўлмаган талабалар ҳам борлигини тушунамиз, албатта. Шу сабабли бу муаммони ҳал этишга қайишқоқлик билан ёндашишга интиламиз, Талабаларнинг ҳам, уларни ўқишга юборган давлатларнинг ҳам иқтисодий аҳволини ҳисобга оламиз. Айрим ҳолларда уларнинг талаб-истакларини эътиборга олиб, белгиланган ўқиш ҳақини йилига 800 долларгача камайтиряпмиз. Бирор сабабга кўра шартнома тузмаган талабалар билан хайрлашишга тўғри келади. Тўртинчи курс талабалари ўқув йили тугагач, имтиҳонларни топшириб, диплом ишларини ёқлаб, бакалавр унвонини оладилар. Уларнинг кўплари ўқишни магистратурада давом эттириш ҳақида шартнома тузганлар. Иккинчи ва учинчи курсларнинг шартнома тузмаган талабаларига олган билимларини тасдиқловчи махсус сертификат (шаҳодатнома) берилади.

Тузилган шартномалар эвазига тушган маблағнинг ҳаммаси ўқув юртларининг ихтиёрида қолади. Шу пулга улар ўқув тажрибахоналарини жиҳозлаш учун янги асбоб-ускуна сотиб олади, илмий китоблар чиқаради. Маблағнинг бир қисми талабалар ётоқхоналаридаги маиший шароитни яхшилашга ишлатилади. Масалан, кейинги вақтларда Тошкент Автомобиль ва йўллар институтининг, Ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти ҳамда бошқа ўқув юртларининг ётоқхоналари обдон таъмирланди.

Янги шартларга қарамай, Ўзбекистон олий ўқув юртларида таълим олишни хоҳловчилар камаймаётганини айтиб ўтиш керак. Ўнлаб мамлакатлардан бизга юборилаётган аризаларда Республика олий мактабларининг салоҳияти юксаклиги тан олинмоқда. Чунки ҳозир кўпгина ихтисосликлар бўйича бизда олинган билим савияси МДҲнинг бошқа давлатларидаги эътиборли олий ўқув юртларидагидан қолишмайди. Биз Ўзбекистонда берилган дипломлар чет элларда ҳурматга сазовор бўлишига интиляпмиз. Таълим соҳасида ҳамкорлик қилиш ҳақида тузилаётган ҳукуматлараро битимларда таълим ҳақидаги ҳужжатларни ўзаро тан олиш тўғрисида модда бор. Масалан, ХХР билан таълим ҳақидаги ҳужжатларни, илмий даражалар ва унвонлар тўғрисидаги дипломларни ўзаро тан олиш хусусида шундай битим тузилган. Бу соҳадаги ишлар давом этмоқда. Тез орада бошқа мамлакатлар билан ҳам шундай шартномалар тузилади. Бу эса хорижий фуқароларнинг Республикамизда билим олишга қизиқишини оширади.

ХАЛҚ НАЗДИДА МАЪҚУЛ ВА МАНЗУР

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Навоий вилоятининг халқ таълими вакиллари шу йил апрель ойидан бошлаб маошлари 1,2 марта оширилганлиги учун Ислом Каримовга чексиз миннатдорчилик туйғуларини изҳор этишган. Ана шундай ташаккур сатрларини Хива, Олот, Бойсун, Оқдарё районлари ва бошқа жойлардан Президент номига йўлланган мактубларда ҳам кўрамиз.

Ўзбекистоннинг ўз истиқлол йўли бор. Ҳозир минглаб ёшлар Туркия, Америка, Англия, Францияда таълим олмоқдалар. Иқтисодий бўҳронларга қарамасдан мамлакатимиз Президенти яқин келгусида юртимизда ана шу жойларда таълим олган юқори малакали мутахассислари юртимиз олдида турган энг мураккаб вазифаларни ҳал этиши учун мустаҳкам замин ҳозирлаётгани ой билан кундек равшан бўлиб турибди.

«Навбаҳор районидаги 24-Ибн Сино номли ўрта мактабнинг 5-синфида аъло баҳоларга ўқийман, — деб ёзибди ўз хатида ўсмир Зафаржон Насимов. — **Ёшим тўққизда. Яқинда Навоий вилоятида иқтидорли ёшларни аниқлаш учун ўтказилган синовдан муваффақиятли ўтдим. Мени Тошкент шаҳридаги чет тили фанлари бўйича лицейга таклиф этдилар. Худо хоҳласа, 6-синфдан ўша лицейга бориб ўқимоқчиман».**

«Муқаддас она замин тупроғини севиб ардоқлаб келаётганингиз учун Сизни аждодларимизнинг пок руҳлари қўллаб-қувватласин», — дейишипти «Нарпай» ҳудудида жойлашган 8-ўрта мактаб жамоаси. **«Шу кунларга муяссар бўлишимизга авваламбор сизнинг беқиёс меҳнатингиз, зукколик билан тутган сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий йўлингиз самараси эканлигига аминмиз»,** — деб ёзади, самарқандлик Шерали Ҳолмуҳаммедов.

«Айрим қийинчиликларга қарамай Ўзбекистонда турмуш кечириш даражаси Ҳамдўстликдаги мамлакатлардан анча юқори. Сиз олиб бораётган сиёсат туфайли бозор иқтисодиётига изтироб ва ларзаларсиз ўтилишига қаттиқ ишонаман ва буни маъқуллайман, — деб ёзади қорақалпоғистонлик Х. Медетова.

ҚОНУН ОЛДИДА БАРЧА БАРОБАР. БОШҚА ИЛОЖ ЙЎҚ

● Айнан давлат устивор жиҳатларни белгилаши, оқилона, ижтимоий ларзаларга йўл қўймайдиган босқичма-босқич сиёсат ўтказиши лозим. Давлат бошқариш жиловини қўлдан бермаслиги зарур... Қонун ҳамма нарсадан устун бўлиши керак. Ким бўлишидан қатъи назар, у камбағалми ёки боймн, мансабдорми, йўқми, қонун олдида баробар бўлиши лозим!

И. ҚАРИМОВ.

Ҳақиқатан чинакам демократик жамиятда худди шундай бўлади, қонунга ҳамма риоя этади. Юртимиз фаровонлиги учун меҳнат қилган кишиларга катта раҳмат. Аммо, қонунни буздими, у албатта, жавоб беради. Қарши шаҳри педагоглар жамоаси ўз хатларида айнан шу мавзуга эътиборни қаратишган.

«Сизнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ҳозирги қийин иқтисодий шароитда аҳоли учун тинч ҳаёт, ижтимоий адолат, миллатлараро муносабатлардаги тенглик борасида тутаётган йўлингизни қўллаб-қувватлаймиз, — деб ёзади улар. — **Ўз вазифасини суиистеъмол қилувчиларга, халқ мулкини талон-торож қилувчиларга, уюшган жиноятчиликка қарши кураш юзасидан бошлаган ташаббусингизни маъқуллаймиз».**

«Жумҳуриятимизда жиноятчиликка қарши кетаётган кескин кураш, аҳолининг заиф табақаларини ҳимоя қилишда қабул қилинаётган қарорлар, мавжуд муаммоларимизни собитқадамлик билан ҳал этаётгани, Сиздек раҳбари бор давлат муваффақиятга эришиши муқаррарлигини кўрсатмоқда», — деб ёзибди, қўқонлик мактаб директори М. Каримова.

Мамлакатимизнинг барча матбуот органларига, телевидение ва радиога минглаб хатлар келаяпти. Уларда Президентимизнинг мустақил Ўзбекистон учун энг масъулиятли ва шарафли бўлган ҳозирги даврда ҳар бир соҳада катта мардлик ва фидойилик билан муҳим тадбирлар кўрилаётганлиги у ёки бу тарзда қаламга олинмоқда. Бозор иқтисодиётига ўтиш, мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида мушкул ва машаққатли синовлар бўлиши табиий ҳол. Бу борадаги барча қийинчиликларни енгиб ўтишда Президентимиз кўраётган амалий тадбирларни ҳамма бир жон — бир тан бўлиб қўллаб-қувватлаб, бошқача айтганда, ҳамманинг бир ёқадан бош чиқариб якдиллик билан курашиши муҳим аҳамият касб этади. Юртбошимиз бу ҳақда бир неча бор таъкидлаб ўтгани бежиз эмас.

Ҳозирги иқтисодий вазият, қимматчилик, тақчиллик, нарх-навонинг ўсиб бораётгани, моддий таъминотнинг эса пасайиб кетгани, шу сабабли чайқовчилик, қонунбузарлик ва жиноятчилик кўпаяётгани халқимизни ташвишга солаётгани сир эмас. Аммо, шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, бундай аҳвол бутун собиқ СССР ҳудудидаги республикаларда ҳам мавжуддир. У Ўзбекистонни ҳам четлаб ўтмади. Бу ўринда И. А. Каримовнинг **янги уй қурмай туриб, эскисини бузма,** деган нақлга айланиб кетган сўзлари нақадар тўғрилигини ҳаётнинг ўзи исботлаб турибди. Эски маъмурий-буйруқбозлик ҳокимиятининг емирилиб кетиши бунинг асосий сабабларидан биридир. Чоризм ва ундан кейин ҳам узоқ вақт Ўзбекистон арзон хом ашё манбаига айланиб қолганлиги учун ўз фуқароларини тайёр маҳсулот, биринчи навбатда кенг истеъмол моллари билан таъминлашда заиф бўлиб қолган эди. Ўзбекистон мустақиллик йўлига қадам қўйгач, бу борадаги аҳволни ўнглаш учун кўпгина тадбирлар амалга оширилаётгани ҳаммамизга равшан. Президентимизнинг кучига-куч, ғайратига-ғайрат қўшаётган омил бу халқимизнинг унинг атрофига маҳкам жипслашганлигида, ҳар бир фармон ва тадбирини қизғин маъқуллаб, қўллаб-қувватлаётганидадир. Халқимизнинг тинчлиги ва осойишталигини сақлаб, у ҳақда муттасил ғамхўрлик қилишдан ҳам кўра шарафлироқ вазифа йўқлигини юртбошимиз чуқур тушунадилар. Шу сабабли ҳам юзлаб-минглаб хатларда Президент амалга ошираётган ишлар юзасидан самимий миннатдорчилик туйғулари изҳор этилмоқда.

Қарши шаҳар педагоглар жамоаси, Ғузор райони, Оқдарё райони, Косон райони, Янгиер шаҳри халқ таълими вакиллари, турли касб эгалари ўз мактубларида иқтисодий ислоҳотларга қаратилган фармонлар, аҳоли тинч-осойишталиги, уни ижтимоий ҳимоя қилиш юзасидан кўрсатилаётган ғамхўрликлар ҳақида қувонч билан ёзадилар.

Марғилон шаҳридаги А. Навоий номли педагогика билим юрти, Оҳангарон районидан 2-болалар ва ўсмирлар уюшмаси уйи, Янгийўл мебель ишлаб чиқариш ижара концерни ва бошқа вилоятлардан йўлланган мактубларда ўз тақдиримиз ва келажагимизни ўз қўлимизга олганимиз, мустақилликни мустаҳкамлаш йўлида Президентимиз тутаётган доно сиёсат, ўз халқи ҳаётини тобора яхшилаш учун кўраётган оқилона тадбирлари мароқ билан тилга олинган.

«Ўзбекистонни тўғри ва тинч йўл билан мустақилликка олиб чиққанингиз, ниҳоятда одил сиёсат олиб бораётганингиз туфайли халқимизнинг, бизга ўхшаган муштипар оналарнинг дуосини олаётганингиз билан биз, барча оналар ғурурланамиз. Ўзбекистонимизнинг бунданда гуллаб-яшнашида, халқларнинг тинчтотув яшашида Сизга яратганнинг ўзи мададкор бўлсин», — дея дуо қилади зангиоталик Эътиборхон ая.

Мустақиллигимизнинг дастлабки йилларидан бошлабоқ Ўзбекистон ўн йилликларга арзигулик ишларни амалга оширгани, абадият дунёсида бир дақиқа каби қисқа фурсат ичида қанча-қанча улкан воқеалар юз бергани, ўзини буюк Ватанининг асл фарзанди деб билган ҳар бир фуқаронинг қалбига олам-олам қувонч солаётгани, истиқлол туфайли кишиларимизда она-Ватанга, она заминга меҳри саховати беқиёс кучайгани юзлаб мактуб сатрларида уфуриб турибди.

СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН

● Миллий туйғу инсон учун табиийдир. Чунки у ота-оналардан мерос қилиб олинган ва бола ўз ота-онасига, бутун дунёга айтган биринчи сўзида ифодаланади. Ўз халқига, унинг анъаналарига, тили ва маданиятига муҳаббат ва ҳурматни тарбияламасдан туриб, ўз халқини миллатларнинг бутун жаҳон ҳамжамиятида тенглардан бири сифатида идрок қилувчи ҳақиқий инсонни, ўз Ватанининг жонкуярини тарбиялаш мумкин эмас.

И. ҚАРИМОВ.

«Сизнинг исмингизни қўйишни орзу қиламиз», деб истак билдирилган хатлар жуда кўпчиликни ташкил этади. Халқ ўз юртбошисини чин қалбдан севгани, унга камол-эҳтироми туфайли ўз ўғиллари, набиралари, ҳатто ташкилотларга, мактабларга, хўжаликларга Ислом деб ном қўйишни сўраб Президентимизга мактуб йўллашган. Ғоятда самимий туйғулар билан, чин юракдан билдирилган бу истаклар, энг аввало, Президентимизнинг Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг истиқлоли йўлидаги саъй-ҳаракатлари, катта меҳнатига 22 миллионлик халқимиз баҳоси деб қарамоқ керак. Мамлакатимизнинг турли бурчакларидан, қардош республикалардан, маҳалла ва ташкилотлардан ҳамда хўжаликлардан олинаётган бундай хатларда давлат арбобини ҳурматлаб, унинг исмини қўйиш истаги ва тилагида асло ғайритабиий нарса йўқ, албатта.

«Биз, меҳнаткаш деҳқон фарзандлари, оилада еттитамиз. Ота-онамиз бизларга ҳалол, тўғри тарбия бериш билан биргаликда аъло ўқиш, интизомли, жисмонан бақувват бўлинглар, деб уқтирадилар. Опам журналист, мен эса шифокор бўлиб, она-Ватанимизнинг янада мустаҳкам бўлишига ўз ҳиссамизни қўшамиз, деб сизни ишонтирамиз», деб ёзишибди меҳнатободлик ўқувчилар опа-сингил Бобоназаровалар. Эътибор берган бўлсангиз, Президентимиз халқнинг ана шу катта меҳр-муҳаббатини, садоқатини яқинда жаҳон тарихида ҳали ҳеч ҳам кўрилмаган «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш тўғрисидаги Фармонида томчида қуёш акс этганидек ёрқин ифодалади. Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, ёш авлод саломатлигини мустаҳкамлаш, уни маънавий, аҳлоқий ва жисмоний жиҳатдан тарбиялаш, унга ватанпарварлик ва ўз Ватани — Ўзбекистонга меҳр-муҳаббат туйғусини сингдириш ишидаги алоҳида хизматларини рағбатлантириш мақсадида, шунингдек болалар манфаатлари йўлида ҳайрия фаолиятини ривожлантиришда фаол иштирок этганлик учун Ўзбекистон Республикасининг «Соғлом авлод учун» орденининг таъсис этилиши келажаги буюк давлат истиқболини ўйлаб қилинган катта ишдир.

«Мен ва турмуш ўртоғим уруш ва меҳнат фахрийси Боймирзаевлар ўнта фарзандни тарбиялаб вояга етказдик. Сиз олиб бораётган сиёсатни тўла қўллаб-қувватлаймиз. Ҳозирги мураккаб даврда жиноятга ва ҳуқуқбузарларга қарши амалга ошираётган ишларингиз таҳсинга лойиқдир. Айниқса, рўзаи рамазон кунлари «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этишингиз тиббиёт, маориф, барча соҳа ходимлари билан биргаликда биз, кўп болалик оналарни ҳам бениҳоят хурсанд этди. Сизга кўз тегмасин, ҳамиша соғ ва омон бўлинг», —

деб ёзади Марҳамат районидан Қаҳрамон она Р. Боймирзаева.

Юқорида айтганимиздек, жаҳон тажрибасида бундай орден бўлмаганини зукко тарихчиларимиз яхши билишади. Янги орден буюк келажагимиз йўлидаги барча эзгу ишларни амалга оширишга қодир бўлган, соғлом, жисмоний ва маънавий камол топган авлодни тарбиялаб етиштиришга хизмат қилади. Маълумки, Ўзбекистон аҳолиси болажон, кўп болалик оилалардан ташкил топган. Шунинг учун ҳам айниқса, оналик ва болаликни ҳимоя қилувчи ва улуғловчи қадриятларимизни тиклаш, ёш авлодни ота-онага, Ватанга муҳаббат руҳида тарбиялаш беқиёс аҳамият касб этади. Ватанга содиқлик, ватанпарварлик ўзининг чуқур илдизлари билан ўз оиласининг, ота-боболарининг, авлод-аждодларининг муборак номларига яраша меҳнат қилиш, билим олиш, бурчга садоқатли бўлиш, одамларнинг ҳурмат-эҳтиромига сазовор бўлишига бориб тақалади.

Бугунги авлодни қанчалик миллий қадриятларимиз руҳида тарбияласак, уларга ғамхўрлик ва эътиборимизни аямасак, шунчалик ёш авлодимизнинг келажаги буюк бўлишига ишончли замин яратган бўламиз. Биринчиси шу бўлса, иккинчиси — юртбошимизнинг донолиги билан ҳалкимизнинг аҳиллиги ва фидойилиги мамлакатимиз келажаги порлоқ бўлишининг муҳим омилидир. Қанчалик халқимиз бир ёқадан бош чиқариб, ўз Президенти атрофида янада маҳкамроқ жипслашар экан, шунчалик ишларимиз ўнгидан келаверади. Буларни айтаётганимизнинг яна бир сабаби шуки, бозор муносабатларига ўтиш ўз-ўзидан бўлмайди. Ўтиш даврининг қийинчиликларини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Шундай шароитда бозор муносабатларига ўтишнинг Президентимиз томонидан белгилаб берилган беш концепциясини изчил амалга ошириш, мана шу беш қоидани асосий дастуримиз деб билиш, унга риоя қилиш ҳар биримизнинг Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш йўлидаги саъй-ҳаракатимизга боғлиқ.

Ўзбек халқи азалдан ор-номуси, қадр-қиммати юксак халқдир. У ўз маҳалласи, юрти, мамлакати билан ғоятда фахрланадиган халқ. У оила ва Ватан шуҳратига доғ тушириш у ёқда турсин, ҳамиша ўз интизоми, ҳалол меҳнати билан унинг обрўсини ошириш ва мустаҳкамлашга интилиб келди. Минг қатла шукурки, юртимиз тинч-осойишта, демак осойишталик учун бутун борлиғимизни бахшида этсак арзийди. Холисона айтганда халқимиз мустақиллик йўлида ҳалол ва фидокорона меҳнат қилмоқда. Истиқлолга шукр қилмоқда. Ана шу мустақиллигимизнинг, ёруғ кунларимизнинг, истиқлолимизнинг пойдевори якдиллигимиздадир. Ўзаро аҳиллик, қийин кунларда ҳашар уюштириш, меҳр-мурувват кўрсатиш борасида ҳеч бир халқ Ўзбекистон халқининг олдига тушолмайди. Шунинг учун ҳам республикамиз равнақи йўлида бугунги кунда юртбошимиз раҳбарлигида ҳаммамиз оёққа туришимиз, бир ёқадан бош чиқариб соф виждон билан меҳнат қилишимиз зарур.

Мамлакатимизнинг мустақил бўлиб жаҳоннинг манаман деган давлатлари тан олганига эндигина бир ярим йилдан ошди, холос. Ҳали у нисбатан ёш мамлакат. Агар дунё катта бир уммон бўлса, юзлаб кемалар орасида бизнинг кемамиз ҳам дадил сузиб йўлга чиққанлигидан чексиз фахрланамиз. Катта уммонга чиқиш учун эса ҳаммамиз бир жон — бир тан бўлиб астойдил курашишимиз, унинг бахти йўлида фидойилик кўрсатишимиз керак. Улуғ келажак ҳар биримизга ғайрат, куч-қувват бахш этсин!

Аббосхон УСМОНОВ,
Ҳамид ИКРОМОВ.

● «Ўзбекистон овози»нинг 75 йиллигига

ЁШЛАР МУСТАҚИЛЛИККА КАФОЛАТ БЕРМОҚДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

керак. Дарҳақиқат, Ўзбекистон Республикаси ҳукумати, шахсан Президентимиз Ислом Каримов мутахассислар тайёрлаш ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилмоқдалар. Бу эса мустақиллик тақдири ёшлар қўлида эканлигини кўрсатади.

Учрашув кечасида газета бош муҳаррири Шароф Убайдуллаев «Ўзбекистон овози»нинг шонли йўли ҳақида қисқача маъруза қилди.

Ўқув даргоҳи талабалари «Ўзбекистон овози» газетаси учрашув кечасида ўз билимдонликлари, деҳқончиликни ривожлантиришга азму қарор қилганликларини изҳор этдилар.

Кечада газетанинг фахрийлари бу даргоҳда ишлаган йиллардаги хотиралари ҳақида сўзлаб бердилар. Газета ижодкорлари ўз асарларидан намуналар ўқидилар. Шоирлардан Жуманиёз Жабборов, Муҳаммад Юсуф ва ёш қаламкаш Дилшод Неъмат ўқиган шеърлар учрашув қатнашчиларида яхши таассурот қолдирди.

Ўқув юрти талабаларининг ижодкорлар билан учрашуви охирида Ўзбекистон Халқ демократик партиясига аъзо бўлиб кирган техникум талабаларига аъзолик билетларини топшириш маросими бўлди. Билетларни Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг иккинчи котиби М. Қирғизбоев топширди.

Учрашувда Ўзбекистон Халқ демократик партияси Тошкент вилоят кенгашининг биринчи котиби Ў. Турғунов нутқ сўзлади, Шунингдек, Тошкент шаҳар кенгаши иккинчи котиби В. П. Медведев, Зангиота тумани кенгаши биринчи котиби Т. Файзиев иштирок этдилар.

Ж. ХОЛҚОСИМОВ.

В. МОЛГАЧЕВ олган суратлар.

ТОЖИК ХАЛҚИ СОБИҚ ПРЕЗИДЕНТ БИЛАН ХАЙРЛАШМОҚДА

Тожикистон Олий Кенгаши Раисининг матбуот шўъбасидан бугун мухбирларга хабар қилинишича, собиқ президент Раҳмон Набиев ўтган шанба куни Хўжандда 63 ёшида миокард инфарктдан вафот этди. Тожик халқи собиқ президент билан видолашмоқда. Дафн маросимида қатнашиш учун республика Олий Кенгашининг Раиси Имомали Раҳмонов бошчилигида давлат-ҳукумат делегацияси бугун эрталаб Душанбедан Хўжандга жўнаб кетди.

(ЎзА, 12 апрель).

● Мустақиллик сабоқлари

ПОЙДЕВОРИ ПИШИҚ БИНО УМРБОҚИЙДИР

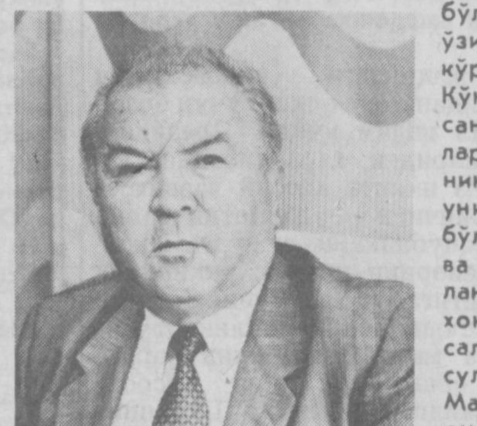

Ином ИСКАНДАРОВ,
«Ўзқурилишматериаллари» давлат концерни ҳайъатининг раиси.

Мамлакатимиз ўз мустақиллигини расман эълон қилганига бир ярим йилдан ошди. Шу тарихан қисқа вақт ичида доно юртбошимиз И. А. Каримов раҳбарлигида бир асрга татигулик ишлар амалга оширилди, десам муболаға бўлмас. Иқтисодий, сиёсий, ижтимоий соҳалар ва халқ хўжалигини ривожлантиришда катта ишлар қилинганлиги ҳаммамизга аён. Давлатимиз тинч ва мустақиллик йўлидан дадил қадам ташлаб бораётганлиги бунинг ёрқин исботидир. Бугун жаҳон бозорига кириш йўлларини ҳар томонлама пухта ўрганиб унга шаҳдам одимлар билан бормоқдамиз.

Ўзбекистон Давлат қурилиш материаллари ишлаб чиқариш концерни ҳам шу қисқа вақт ичида талай ишларни амалга оширди. Тармоғимиз олдига муҳим вазифалар қўйилган. Маълумки қурилиш материаллари халқ хўжалиги барча тармоқларининг такрор ишлаб чиқаришида асосий омил бўлиб, якка тартибда уй-жой қурилиши тараққиётида ҳам биринчи даражали аҳамиятга эга.

Бутун халқ хўжалигида бўлгани сингари биз учун ҳам айни пайтда жуда мураккаб шароитда ишлашга тўғри келяпти. МДҲ давлатларидаги кўпгина шерикларимиз билан иқтисодий алоқалар узилиб қолганлиги олдимизга четдан олиб келинаётган хом ашё ресурсларини маҳаллий хом ашё билан алмаштириш имкониятларини қидириб топиш вазифасини кўндаланг қўйди.

Биз шу пайтгача қурилиш бўри, кварцли қум, талк, ўтга чидамли лой, шлак, доломит бентонит ва бошқа хом ашёни Тожикистон, Қозоғистон, Сибирь, Украина, Белоруссия, Курил ороллари ҳудудларидан ташиб келтирдик. Бу халқларимизни бир-бирларига маҳкам боғлаб қўйиш учун ўйлаб топилган сунъий занжир эканлиги равшан бўлиб қолди. Ҳозирги шароитда ана шу ҳамкорлик давом эттириладиган бўлса, уловидан тушови қиммат деганларидек, маҳсулотларимиз нархи оддий инсонлар қўли етмайдиган юксакликка сапчиб кетиши мумкин. Боз устига, зарур хом ашёнинг вақтида етказиб берилишига ҳам ишонч йўқ.

Бизга таскин, далда берадиган нарса шуки, кунт билан изланса, жонажон Ўзбекистонимиз заминидан кўп нарсани топса бўлади. Биз бу ишга астойдил киришаётирмиз. Узоқ-узоқлардан ташиб келтирилаётган хом ашёнинг цемент, сопол буюмлар, шиша идишлар ишлаб чиқариш саноатида зарур бўлган 9 та турини ўзимизда борларига алмаштиришга улгурдик. Лекин республикамизда танқис бўлган бинокорлик материалларидан қурилиш бўри, ойналари, халқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ишлатиладиган сўндирилган бўр, кальцийли сода, электрод, карбит, том устини ёпадиган буюмлар, иссиқбардош ғиштлар ва плиталар ҳамда бошқа материалларга муҳтожлигимиз ҳали ҳам сақланиб қоляпти.

Бунинг асосий сабабларидан бири шундаки, санаб ўтилган материалларни ишлаб чиқаришни лойиҳалаштириш ишлари асосан Россия, Украина жумҳуриятларида олиб борилган. Бизда эса бу масалалар билан шуғулланувчи мутахассислар деярли йўқ эди. Ўзбекистон ҳукуматининг «1991—95 йилларда республикамизда қурилиш материаллари ва бинокорлик жиҳозлари ишлаб чиқаришни ривожлантириш дастури тўғрисида» қабул қлиган қароридан сўнг тармоғимиздаги қурилиш материаллари илмий-тадқиқот институтида бу борадаги ишлар анча жонланиб кетди. Натижада қисқа давр ичида биз деворбоп, боғловчи, норуда материаллар, кичик ҳажмдаги цемент заводларини, тошга ишлов бериш корхоналарини лойиҳалаштиришга қурби етадиган мутахассисларга эга бўлдик.

Эндиликда шу илмгоҳ замирида қурилиш ашёлари саноатининг барча тармоқлари бўйича илмий тадқиқотлар ва лойиҳа ишларини авж олдириш вазифаси қўйилди. Бу эса ўз навбатида Ҳамдўстлик мамлакатларидаги турдош институтларга қарамликдан батамом қутулиб, шу ишларга кетадиган харажатлар анча қисқартирилишига, ишланмаларнинг саноатда тез жорий этилишига олиб келади. Пировард натижада, маҳсулот таннархига тушадиган ортиқча юк йўқолади, истеъмолчи ҳам бундан анча наф кўради.

Четдан олиб келинадиган тайёр қурилиш материалларини ўзимизда ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш борасида ҳам жиддий ишлар олиб борилаяпти. Хусусан, жорий йилда 10 миллион квадрат метр ҳажмда архитектура—қурилиш ойнаси ишлаб чиқариш бўйича қувватлар ишга туширилади. Бу эса республикамизда бунёд этилаётган автомобилсозлик тармоғининг тўнғич корхонасини автомобиль ойнаси билан таъминлаш масаласини ҳам ҳал этади.

Тармоқ корхоналарида халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш масаласига алоҳида эътибор берилаяпти. Уларни ишлаб чиқариш 1992 йилга нисбатан 1993 йилда 8,7 фоизга ортиши режалаштирилган.

Асбоцемент тахталар, яъни шиферлар ишлаб чиқариш 100 миллион донага оширилади. 30 минг тонна қурилиш бўри, 200 минг тонна цемент, 200 миллион дона ғишт ишлаб чиқариш қувватлари ишга тушади ва бошқа қурилиш материаллари бўйича қувватларни ошириш ҳам назарда тутилган.

Бу қувватларни ишга тушириш, кадрлар тайёрлаш, завод ва фабрикаларни лойиҳалашга доир ва шу даврга қадар Мустақил давлатларнинг лойиҳа институтлари бажариб келган ишларни ҳам тўлиқ ўз зиммамизга олиш йўлларини қидирмоқдамиз.

Маълумки, халқ хўжалигида, уй-рўзғорда сода маҳсулоти ишлатилмайдиган соҳа деярли йўқ ҳисоби. Ҳозирги иқтисодий қийинчилик шароитида жумҳуриятимизга зарур бўлган 150—200 минг тонна содани сотиб олиш учун ҳар йили 6—8 миллиард сўм пул харажат қилишга тўғри келади. Бу маҳсулот собиқ Иттифоқ ҳудудида икки ерда ишлаб чиқарилади: Бошқирдистон ва Украинада. Мустақил давлатимиз бу соҳада ҳам ўзгаларга қарам бўлмаслиги учун шу маҳсулотни ўзимизда ишлаб чиқариш чоралари кўрилаяпти. Қорақалпоғистоннинг Қўнғирот туманида шундай йирик саноат корхонасини лойиҳалаш ишлари олиб борилаяпти. Бу корхонанинг тезроқ қуриб битказилиши учун унинг маҳсулотидан манфаатдор бўладиган вазирликлар, концернлар ва корпорациялар ҳамжиҳатлик билан ҳисса қўшсалар, корхона ишга тушгандан сўнг шу ҳиссалари ҳажмида чиқариладиган маҳсулотдан тенг фойда оладилар. Мазкур муаммони ечсак жумҳуриятимиз халқ хўжалигининг кўп тармоқларини ривожлантиришга асос солинарди.

Маҳсулотлар сифатини яхшилаш ва унинг нафақат ички бозорда, дунё бозорида ҳам рақобатга бардошлилигини оширишга катта аҳамият бераяпмиз. Тармоқда Венгрия, Польша ва Англиядаги шерикларимиз иштирокида учта қўшма корхона ташкил қилинган. Жумладан, «Интернешнл Уоллз Истиблишмент» (Бирлашган Араб Амирликлари) фирмаси билан биргаликда сода заводини қуриб, фойдаланишга топшириш бўйича тавсия ҳужжатлари ишлаб чиқилди ва имзоланди.

Республикамизда ишлаб чиқарилаётган қурилиш материаллари нархи МДҲ давлатларидагига нисбатан анча арзонлигини ҳам алоҳида таъкидлаш жоиз. Чунончи, қўшни давлатларда бир дона шифернинг нархи 320 сўмдан 560 сўмгача бўлиб турган бир пайтда бизда унинг нархи 310 сўмни ташкил этмоқда. Қурилишда энг кўп ишлатиладиган пишиқ ғишт бизда 7 сўмдан ошгани йўқ. Ваҳолонки, қўшни давлатларда унинг нархи 30 сўмгача кўтарилди. Цемент, чўян қувурлар, сопол плиталар, қурилиш ойнаси сингари материаллар нархида ҳам ана шундай фикр билдириш мумкин.

Биз маҳсулотимизни экспорт қилишни ҳам ривожлантираяпмиз. Жорий йилда бу борада 14 миллион доллар олишни назарда тутаяпмиз, чунки бизда чиқарилаётган цемент, мармар ва гранитга хорижда талаб катта.

Цемент экспорт қилишни кўпайтириш учун цемент қоплаш технологик линиясини етказиб бериш бўйича Ҳиндистоннинг «Чинор» фирмаси билан, Испаниянинг «Натурал Стоун» фирмаси билан эса тошташлаш саноати учун тошни қайта ишлашни икки баробар ошириб берувчи ускуналар мажмуини етказиб бериш бўйича шартномалар тузилган.

Меҳнат жамоалари аъзоларини ижтимоий ҳимоялашда товар алмашиш (бартер) операциялари муҳим ўрин эгаллайди. 1992 йили бартер операцияларининг амалга оширилиши натижасида 150 миллион сўмлик озиқ-овқат ва саноат моллари олишга муваффақ бўлинди.

Юқоридагилардан хулоса шуки, биз концерн кўринишидаги фаолиятни танлаб тўғри қилганлигимиз аён бўлди. Хўжалик юритишнинг бу усули барча тузилмаларга ўзаро манфаатли шартнома асосида тенг ҳуқуқли шерикчилик ва мувофиқлаш шаклини беради.

Биз тизимни янада такомиллаштириш бўйича дастур ишлаб чиқдик. Бунда тармоқ корхоналарини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш масалаларига катта аҳамият берилган. Бу ишни хусусийлаштириш ва давлат мулкини бошқариш қўмитаси билан биргаликда олиб бормоқдамиз.

Давлат концерни жамоаси ўз олдига қўйган мақсадларига етиши учун Президентимизнинг белгилаб берган беш принципини оғишмай амалга оширишимиз керак.

Аминманки, республикамиз бозор муносабатларига ўтиш шароитида, тармоқнинг барча меҳнат жамоалари концерн олдида турган масалаларни, улар қанчалик мураккаб бўлмасин, ҳамжиҳатликда ҳал қиладилар. Бу бизнинг Ўзбекистонимиз мустақиллигини мустаҳкамлашга қўшган ҳиссамиз бўлади.

*

Оҳангарон саноат корхоналарида: 1. Пластмасса маҳсулотлари ишлаб чиқариш корхонасининг ишчиси Малоҳат Имонқулова. 2. Цемент заводи смена мастери Наталья Голендо ва машинист Валерий Капишников. 3. Шифер тайёрлаш цехида.

А. ТЎРАЕВ олган суратлар.

*

ЁШЛИК

Оқсоқол шоирларимиздан бири армон билан шундай деган эди. Бу бежиз эмас, албатта. Ғайрат, шижоат, жасорат ёшликка хосдир, зеро, мислсиз яшариш кечаётган жамиятимизда бунга эҳтиёж янада чексиз.

Ҳар бир кўнгил — бир дунё. «Ёшлик»нинг янги сони билан танишар экансиз, бунга имонингиз комил бўлади. Ундан ўрин олган шоирларимиз Вафо Файзулло ёхуд Абдул Жалил, ёки Асқар Маҳкаму Ҳабибулло Саид Ғани шеърлари бир-бирига ўхшамаган оламлар сифатида бир-бирини тўлдириши мумкин, аммо бир-бирини такрорламайди. Бу шеърий гулдасталар иқтидорли адиб Тоғай Муроднинг «Отамдан қолган далалар» романи билан бириккан ҳолда бугунги ёшлар кечинмалари, уларнинг дарди дунёси, орзу ва умидларини кўзгу янглиғ ўзида акс эттиради.

Журналдаги ҳар бир мақолаю суҳбатни таҳлил этиш имкони йўқ, албатта. Элликка яқин муаллифнинг асарию мақоласи турли-туман мавзуларда, бири-биридан мароқли. «Қақнус» ҳам ранг-баранг, бетакрор.

МЕҲМОНИМИЗ

Журнал бу сонида Ўзбекистон Халқ Демократик партияси, унинг фаоллари ҳаётини ёритишга анчагина ўрин ажратган. Хуллас, «Ёшлик»нинг янги сони ҳам сизга бир дунё завқ улашади. Ҳозир эса ундаги айрим асарлардан бир шингил, бир шингил сизга тақдим этамиз.

РЕМБО УРУШДАН ҚАЙТДИ

Амриқо кино «юлдузи» Силвестр Сталлонени танимаган, унинг фильмларда кўрсатган маҳоратига тан бермаган мухлис орамизда кам топилса керак. Тўғриси, ҳам, биз бу кино «юлдуз»ни фақат у суратга тушган фильмлар орқалигина биламиз. Хўш, унинг шахсий ҳаёти қандай кечган? Болалигида у нималарга кўпроқ қизиққан? Амриқо кино «юлдузи»га айланишигача бўлган сермашаққат йўлни қандай босиб ўтган? Бу саволларга сиз «Ёшлик» саҳифасида ёритилаётган «Рембо урушдан қайтди» мақоласидан жавоб топишингиз мумкин.

Ўн олти ёшга тўлгунга қадар Силвестр кўрмаган мактаб қолмади, ҳисоб. Уларнинг деярли барчасидан Слай дарсларни ўзлаштирмай, муаллимларни хуноб қилавергани туфайли ҳайдаларди. «Ўқитувчилар нуқул мени қачон ақл битади-я миянгга, деб койишгани-койишган эди», дея ҳикоя қилади Сталлоне кулиб. Кунлардан бир кун у дарслардан қочиб, спорт машғулотлари ўтадиган залга адашиб кириб қолади ва бекорчиликдан соққатош билан машқ қилиб, мускулларини пишита бошлади. Амриқо Қўшма Штатлари Вьетнамга қарши уруш бошлаганида Сталлоне куни кеча мактабни битирган гўл ўсмир эди. Бироқ қонун, маълумки, одам танламайди, у барча учун баробар. Тенгқурлари қатори Силвестр ҳам ҳарбий хизматга чақирилади. Аммо фарзандининг тақдиридан ташвишга тушган онаси қонунга қарши бориб, уни уруш чангалидан қутқариб қолиш йўлларини қидира бошлади. Ниҳоят, узоқ уринишлардан сўнг баландмақом таниш-билишлар ёрдамида Слайни Швейцариядаги нуфузли коллежлардан бирига жисмоний тарбия муаллими қилиб ишга жойлаштиришга муваффақ бўлди. Сталлоне шу даргоҳда илк бор саҳна маданияти билан ошно бўлди — коллеж талабалари томонидан қўйилган бир неча томошада кичик-кичик ролларни ижро этди. Бу унинг нимагадир нисбатан биринчи жиддий қизиқиши эди. Бора-бора у англадики, пора дил учун саҳна энг аъло малҳам экан. Ва Слай ўзини буткул санъатга бахшида этишга қарор қилди.

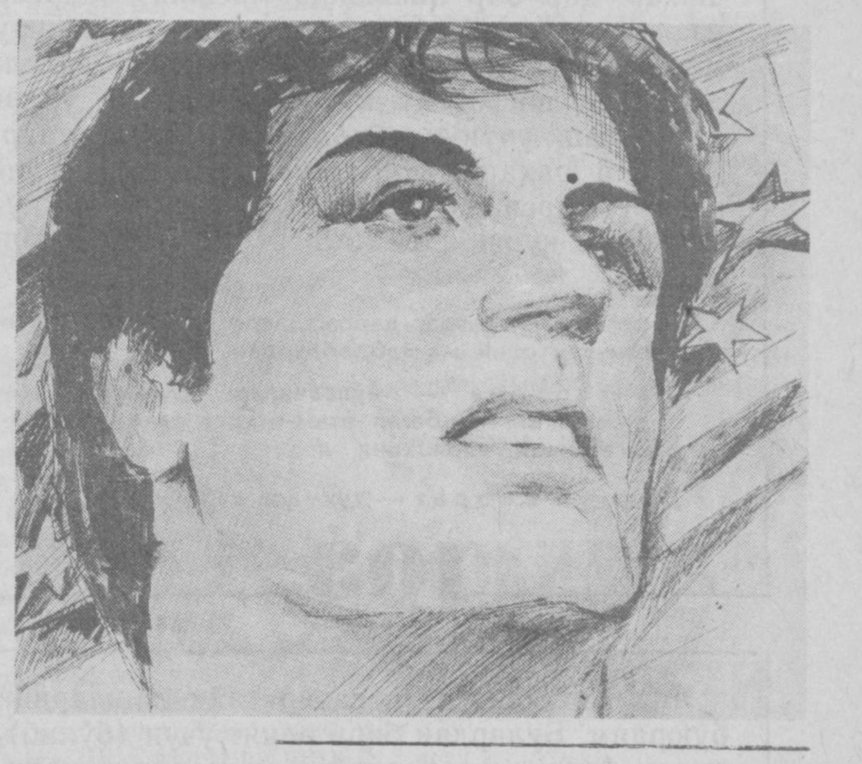

Абдулла ОРИПОВ

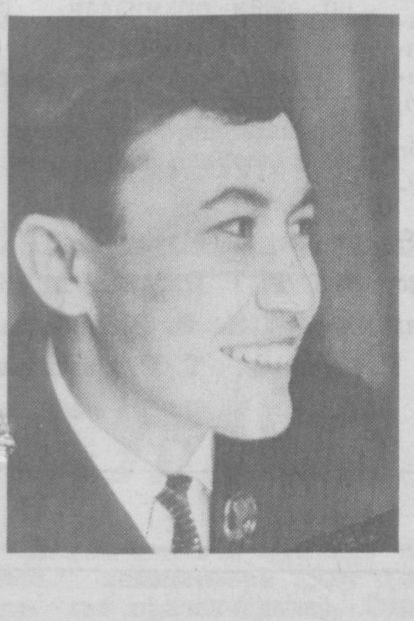

«СИЗ ҚАФАС ИЧИДА ГУЛЛАР ТУЗГАНСИЗ...»

Шароф Рашидов хотирасига

Марҳумлар ҳаётдан эрурлар йироқ,
Демакким, йироқдир хушомаддан ҳам.
Макру найрангларин қўймайди бироқ,
Токи ҳаёт экан Нобакор Одам.

Уларнинг турфа хил одатлари бор
Аввал ганжларини кўмгай тупроққа,
Сўнг бирдан ўзларин ҳис этиб ночор
Гавҳарим қайда деб тушгай титроққа.

Дунёда ҳар кимга қисмат ёр эмиш,
Кимдир тож кийгайдир, кимлардир қулоҳ.
Гўёки Алишер сизга ҳам демиш:
«Сийратинг дарвешу сувратингдир шоҳ».

Эзгулик ниқобин юзига тортган
Манфур бир майдонда сургандингиз от.
Кимдир ўз падарин бир пулга сотган,
Қўл-оёқ кишанда, таланган бисот.

Ўйчан кўзингизда не ҳам бор эди,
Келажакмиди ё мозийнинг шони!
Ўзбек-ку бир эркка интизор эди,
Сизни адо қилди минг бир армони.

Эрксевар элларнинг орзусин ёқлаб,
Хаёл денгизида тунлар сузгансиз.
Истиқлол сўзини юракда сақлаб,
Сиз қафас ичида гуллар тузгансиз.

Шоирман, бўйнимда шеърнинг гуноҳи,
Соҳибин аврайди Салтанат маккор
Очкўз, амалпараст кимсалар гоҳи
Адолат менман, деб топгай эътибор.

Уларнинг дастидан нотинч эл, замон
Танимай қолурсан оқ-қорани ҳам.
Чалғитиб келганлар топганда имкон
Ҳаттоки Темуру Бойқарони ҳам.

Одилдир — ким элни бошлаган бахтга,
Ўзи ўтда ёниб, йўлни очганлар.
Лекин интиларкан тож ила тахтга
Воажаб, кўпинча дордан қочганлар.

Қуллуқ, Шароф ота, минг бора қуллуқ,
Боқий Ўзбекистон сизга ҳам ёдгор.
Бугун у истиқлол шавқига тўлиқ,
Хизматингиз эслар такрор ва такрор.

Илоҳи ҳар кимга берсину тўзим,
Бут бўлсин Ватаннинг метин қўрғони.
Сизни қўллаб турар Ўзбегим — ўзим
Ва, юртнинг посбони — жасур ўғлони!

Султон бўлмасангиз, Шароф ота гар,
Яшардингиз қалам қўлдоши бўлиб,
Покликка, вафоға тимсол муқаррар
Хурсанод аянинг йўлдоши бўлиб.

1992 йилнинг 2 ноябри.

ҲОЖИЛАР

Ҳалоллик Исломда энг олий матлаб,
Тўғрилик муслимнинг асл гултожи.
Бир куни ўртада Шайтон оралаб,
Ҳожининг ҳамёнин урди-ку ҳожи.

Қайси бир ўлкадан келган кекса чол
Бор-йўқ бисотидан бўлди мосуво.
Не қилсин! Чорасиз тураберди лол
Дилида шукрона, тилида дуо.

Ўғри «ҳожи» эса мамнун ишидан,
Тинмайин саждага эгилар боши.
Нобакор банданинг бу қилмишидан
Баттарроқ қорайди Каъбанинг тоши!

* * *

Эҳром кийиб олган икки мусулмон
Бир-бирин сўкишиб чой талашарди.
Асли билмасдилар, шу зум икковлон
Дўзахнинг тубидан жой талашарди.

* * *

Кезиб бу шаҳарни балки ҳоргайсан
Ва лекин Аллоҳга дилинг ёргайсан.
Адаша-адаша Маккани топдинг,
Энди адашсанг гар қайга боргайсан!...

«ҚАЛБИМДА ИШҚ ЭМАС, ИЛОН БОР ЭМИШ...»

Бундан ўн йиллар муқаддам меҳмонхона ёхуд вокзалларда жуда бемалол ивирсиб юрган кўримсиз хонимларни учратиш мумкин эди. Булар ҳаёт «чақиб ташлаган»лари. Уларга, табиийки, ачиниш нисбатан кўнгилда нафрат кўпроқ уйғонади. Бироқ, мабодо сиз ўн гулидан бир гули очилмаган қизни шу аҳволда учратиб қолсангиз-чи? Албатта, юрагингиз туз сепгандек ачишади. «Қандай куч унинг бош-кўзини айлантирди? Бу йўлга бошлаган нима ўзи?» дея ўйга толасиз.

Ушбу мавзуга бағишланган суҳбатни тўла ҳолда журнал саҳифаларида ўқишингиз мумкин. Қуйида Ш. Ҳамроевнинг О. исмли қиз билан суҳбатидан парча эълон қилинаётир.

— «Қонун бу саъй-ҳаракатга табу қўйганлиги рост. Бизни чўчитадиган жиҳат аслида шу. Мабодо фалокат босиб, қўлга тушиб қолинса борми, қандай кўргуликлар бошимизга ёғилишини яхши биламиз. Аммо биз қўрқадиган асосий хавф бу эмас. Бошқа хатар ҳам кўп. Барчасини бирма-бир санаб ўтиш шарт бўлмаса керак. Ҳар қалай ўзингиз тушунасиз. Бизнинг хавфсизлигимизни таъминлайдиганлар масаласига келсак, шундай куч йўқ эмас, бор. Улар бизнинг хатарсиз юришимизни таъминлай олади. Шу боис ўзимизга «мижоз» излаб кўча-кўйда, вокзалу ресторанларда санқиб юрмаймиз. Бу юмушни ўшалар бажаради. Пул топиш учун шубҳали туюлган ҳеч бир ишга бош суқмаймиз. Бизнинг асосий вазифамиз — белгиланган вақтда, тегишли жойда кутаётган кишининг кўнглини олиш, холос.

— Сизнинг дахлсизлигингизни таъминловчи даромадга шерик бўладими!

— Албатта-да. Унга давлат маош тўламайди-ку, ахир. Очиғини айтганда, бутун иноништиёр ўшанинг қўлида. Савдони ҳам пишитади, тушган маблағнинг тегишли қисмини ўзи олиб қолади. У ҳалол йўл тутади. Ҳеч қачон бизга хиёнат қилмайди.

— Юқорида дахлсиз учрашув жойи ҳақида айтиб ўтдингиз. Бундай хуфия гўша қаерда ўзи!

— Сизга аниқ манзилгоҳни айта олмайман. Аммо сир эмас, дунёнинг истаган бурчагига бориб, шундай хилватхоналарни топишингиз мумкин. Бундай гўшалар эҳтимол ўзимизда камдир, аммо йўқ эмас.

— Бўри, одатда, ини атрофида ов қилмайди, дейишади-ку!!

— Нимага шаъма қилаётганингизни тушундим. Шунақаси ҳам бўлиб туради. Буни «гастроль» деб аташади. Менинг ўзим бўлак тўртта вилоятга бориб, бир ойдан «яшаб» келганман. Сафарни боя айтган махсус одам ташкил этади. Бунинг тартиби қуйидагича: У маълум бир вилоят ёки шаҳардан ўзига ўхшаганларни топади ва биз кабиларни товар сифатида сотади. Келишилган жойга етиб борганингизда, сиз учун барча шароит муҳайё этиб қўйилган бўлади. Тушадиган даромаддан эса, ҳар икки томон тенг манфаат кўради. Сафарга чиқилганда қиймат одатдагидан анча кўтарилади. Бегона юртда киши ўзини анча эркин ҳис этади ҳам. Шу боис, мен ҳам, Р. ҳам, С. ҳам ўз ихтиёримиз билан «гастрол»га чиқишга розилик берамиз.

МЮЛЛЕР ШТИРЛИЦНИ ДОҒДА ҚОЛДИРГАН

ЁХУД ЮЛИАН СЕМЕНОВНИНГ ХАТОСИ

Тарихий манбалардан бизга шу нарса маълумки, иккинчи жаҳон уруши тугаши билан фашизм ер юзидан батамом супуриб ташланган. Хўш, бу ғайриинсоний таълимотга асос солган кимсаларнинг қисмати урушдан сўнг қандай кечган? Улар ҳам ўзларининг манфур ғоялари билан бирга тарих саҳнасидан улоқтириб ташланганми? Маълумки, иккинчи жаҳон урушидан сўнг учинчи рейхнинг ташаббускорлари ҳақида турли миш-мишлар кўпайиб кетди. «Гитлер тирик эмиш». «Мюллер дунёнинг бир чеккасида айшу ишратини суриб юрган эмиш», деган гап-сўзлар ҳали-ҳануз қулоққа чалиниб турибди.

Бу миш-мишларда қанчалик ҳақиқат бор? Гитлерчилар ростдан тирикми? Азиз ўқувчилар! Бу саволларга ойномамизнинг навбатдаги сонида ёритилаётган «Мюллер Штирлицни доғда қолдирган ёхуд ёзувчи Юлиан Семеновнинг хатоси» номли мақолани ўқиб, жавоб топишингиз мумкин.

Қисқаси, яқинда Мюллернинг Аргентинадаги шахсий учувчиси Енрик Ларко 30 йиллик сукунатни бузиб, собиқ хўжайинининг сирини очишга жазм этмаганида, эҳтимол сиз билан биз учинчи рейхнинг энг ашаддий жаллоди бу дунёда тинчгина кексалик гаштини суриб юрганидан бехабар қолардик.

Енрик Ларко 72 ёшда. Чамаси, оғир хасталик бир пайтлар бургут кўзли, девқомат бўлган бу қарияни Мюллернинг Аргентинада кечган ҳаёти ҳақида нимаики билса, барини ўзи билан гўрга олиб кетишга йўл қўймаган кўринади. Е. Ларкони Мюллер билан Буйэнос-Айрес полициясининг бошлиғи Филомено Веласкоснинг ўзи таништириб қўйганди. Бунинг устига, Мюллер ўша пайтдаги Аргентинанинг президенти, нацистларга хайрихоҳ эканини ҳеч қачон яширмайдиган генерал Перонинг қадрдон дўсти эди. Шу боис, полиция бошлиғи Ф. Веласкос қидирувда юрган ашаддий нацистни яширишга бажонидил кўмаклашган.

— Мен ўшанда ҳали ёш бола эдим, — деб ҳикоя қилади Е. Ларко. — Кўп нарсаларнинг фарқига бормасдим. Сиёсат билан сира қизиқмасдим. Менинг асосий вазифам жаноб Генрих Норман билан учиш эди. Янги хўжайинни менга шундай деб таништиришганди. Мен немис тилини умуман билмасдим. Шу боис, биз Генрих Норман билан имо-ишора орқали гаплашардик. Аммо ўша пайтдаёқ немислар ўзаро гаплашишганда хўжайинимни Мюллер деб аташлари диққатимни тортган эди. Мюллернинг ортидан доимо тўрт нафар қуролланган соқчи юрарди. Хўжайин уларга нисбатан ҳамиша шафқатсиз муомалада бўларди. Мюллер яшайдиган дала-ҳовли Катамарка музофотининг энг чеккасида жойлашган эди. Бу ерга кўпинча самолётда меҳмонлар келиб туришарди. Меҳмонларнинг аксарият қисми Аргентинадан бошпана топган қочоқ немислар эди. Уларнинг орасида Вольф исмли кимса менинг ёдимда қаттиқ муҳрланиб қолган. У кўпам ҳарбийларга ўхшамас, қувноқ табиатли, дамбадам ҳазил-ҳузул қиладиган киши эди. Кейинчалик менга шу нарса маълум бўлдики, бу кимса Мартин Борман экан.

Аргентиналик журналистларга ўзини Мюллернинг шахсий учувчиси бўлганман, деб овоза қилган бу қария нималар айтган бўлса, ҳаммасини қайта-қайта текшириб кўришган. У ҳақиқатдан ҳам бир пайтлар қочоқ немислар бошпана топган Катамарка музофотида ишлаган экан.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти аъзоси—озод Ўзбекистон учун битдим

ОТАМДАН ҚОЛГАН ДАЛАЛАР

РОМАН

Тоғай МУРОД

Ёзувчи Тоғай Муроднинг номи адабиёт ихлосмандларига яхши таниш. Унинг «Юлдузлар мангу ёнади», «Ойдинда юрган одамлар», «От кишнаган оқшом» каби қатор қиссалари ўқувчилар қалбидан мустаҳкам ўрин олган.

Тоғай Мурод яқинда ўзининг йирик асари «Отамдан қолган далалар» романини ёзиб тугатди. Ушбу романнинг биринчи қисми «Ёшлик» ойномасининг 1-сонида эълон қилинган эди. Унинг якуний қисми билан эса ойномамизнинг 2—3 қўшма сонларида танишишингиз мумкин.

1

— Барча уй-уйига, капа-қўйига! — дея мажлисни тарқатди раисимиз. — Деҳқонкул ака, сиз бир майдон оёқ илинг!

Нима гап демишдай раисимиз юзига тикилдим. Бирон аломат англамадим.

Жойимга қайтиб ўтирдим. Фаоллар кетиб бўлди.

Раисимиз идорани маҳкам ёпиб келди.

— Айтган-бойлаганларингизни чиқара беринг, — деди раисимиз. — Мукофотга мотоцикл олиб бераман.

Мен ҳазил, дея ўйладим. Калла ирғаб-калла ирғаб кулдим.

— Ўйнаб қўяй, мотоциклларидан, ўйнаб қўяй, — дедим.

— Нимага каллапоччага ўхшаб иршаяпсиз? Мен сизга ўнақай гапни айтаяпман...

Раисимизни гапи қорнидан қўпол бўлди, қорни гапидан қўпол бўлди.

Мен гап чинлигини билдим. Сергак бўлдим. Бармоқларимни қирс-қирс эттирдим.

Ҳали-ҳозир бировга билдирмай туринг, — деди раисимиз. — Мукофот ўз оти ўзи билан мукофот-да.

Идорадан теримга сиғмайин қайтдим.

Мотоцикл мукофот олайин-у, ичимга ютайинми?

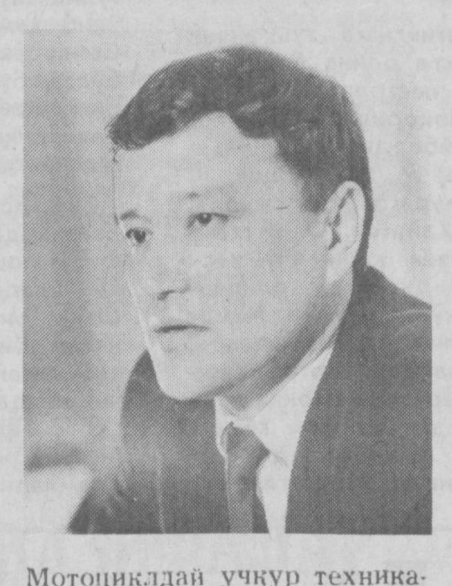

Мотоциклдай учқур техникани ичда ютиб бўладими? Майдароқ-майдароқ бир нима бўлса экан!

Айтмайман-а, айтмайман! Бола-бақрамни қатор ўтирғизиб мақтандим!

— Меҳнат — меҳнатнинг таги роҳат, ўртоқлар! — дедим. — Мана энди мотоцикл минамиз, ҳа! Яхши ўқисаларинг, мактабга мотоциклда олиб бориб, мотоциклда олиб келаман. Йўқ, олиб келолмас эканман, ўзларинг пиёда келар экансизлар. Мен кечқурун мотоциклда майлисга борар эканман.

Аёлимиз дастурхондан кўз узмади.

— Мотоциклни пулга беради-да, — дея минғиллади.

— Йўқ, мукофотга олаяпман. Раис ўз тили билан ўзи айтди, мукофотга бераман, — деди.

Ҳужраси тарафдан онамиз кела берди.

— Ҳа, келин? — деди онамиз. — Анави ошингни ейин Матросов нима деяпти?

Аёлимиз пиқ-пиқ кулди.

Мотоцикл олаётган эмиш, — деди.

— Эб-эй, қайси битига олар эмиш?

— Мукофотга олар эмиш.

— Ҳа-а, давлат тентак бўпти-да, текиндан-текин мотоцикл бериб!

— Давлатни ундай деманг, эна, — дедим. Идеология келса, айтиб бермайин тағин?

— Айта бер! — деди онамиз. — Айта бер, Идеология суюнчисига иштонини ечиб беради!

Онамиз икки бармоғини энлаб-энлаб кўрсатди.

— Идеология суюнчисига манавиндай иштонини ечиб беради! — деди Аёлимиз оғиз ушлаб- оғиз ушлаб кулди.

2

Қари билганни пари билмайди, — деганлари чин бўлди.

Раисимиз ҳужжат кўрди.

— Энди пулини чўзинг, — деди.

— Қандай пул? — дедим.

— Қандай пул бўларди, мотоциклни пулини-да.

— Ўзингиз... мукофотга бераман, — дедингиз-ку, раис бува?

Раисимиз кет чалқайиб-кет чалқайиб кулди. Раисимиз қорин билқиллатиб-қорин билқиллатиб кулди.

Кула-кула, масалани баён этди.

Мен ўйлаб ўйимга етолмадим, буни нимаси мукофот? Ҳеч қурса ярим пулига берсалар майли эди. Мукофот дейишга тил борар эди, кўнгил таскин олар эди.

Мен бунча пулни қаердан оламан? Бозорда бир кило гўшт тўққиз сўм. Ўн кун бўлди — қозонимиз гўшт кўрмади.

— Раис бова, дедим. — Худога шукур, эшагим бор, бемалол етиб ортиб турибди.

Оласиз, мотоцикл оласиз.

— Колхозда нима кўп, аризабоз кўп. Мотоцикл мукофоти берсангиз, аризабозлар ёзади. Оч қорним, тинч қулоғим, раис бова.

— Сиз сара деҳқонимизсиз. Сиз мотоцикл мукофот олсангиз, аризабозлар... қолади! Мен тиззамга шартиллатиб бир урдим. Бўлар гапни айтдим.

— Хуллас-калом пул йўқ! Ана бўлмаса! — дедим.

Раисимиз пинагини-да бузмади.

— Биламан, Сиз айтмасангиз ҳам биламан, — деди. — Деҳқонда пул... ейдими! Деҳқон — бағри қон, дейди! Мотоцикл пулини колхоз тўлайди. Кейин, йиллик даромадингиздан ушлаб қолади.

3

Мен тумандан мотоцикл миниб келдим.

Мотоциклимни ҳовли нақд киндигида тикка тирадим. Олд оёғини қибла қаратиб кўтардим.

Мен мотоциклимни гир айланиб-гир айланиб томоша этдим.

Мотоциклим қибла тараф ана учайин-мана учайин, дегич... ракета мисол туюлди.

Мен ошхонада ивирсимиш аёлимизга овоз бердим.

— Ай, аканг қарағайни мотоциклимни кўриб қўй! — дедим Бу мотоцикл эмас, ракета, ракета!

— Бу киши қачон одам бўлади, — деди аёлимиз.

— Эй-эй, бизга нима қилибди? — дедим. Ракетани қара, ракетани!

Аёлимиз деразадан кўринмиш ойнаижаҳонга ишора берди.

— Бу киши-да анави одамлардай бўп, бундайгина, шляпа кийиб юрса бўлмайдими, — деди.

— Қайси, ойнаижаҳондагиларми? Энди, улар катта одамлар. Биз ҳали у даражага етганимиз йўқ.

— Нимаси катта, улар-да шу кишидай одам.

— Йўқ, сен билмайсан, улар катта одам. Катта одам бўлмаса, ойнаижаҳонга чиқармиди.

— Катта бўлгани билан, уларни мотоцикли йўқ, бу кишиники бор.

Бу гапинг чин! Лекин, қўй одам уялади, шляпа кийсам, биров-ярим раис келаяпти, деб ўйлайди.

— Амирбойни аёли бу киши мотоцикл олаётганини эшитиб, мотоцикл олгандан кўра, калласига бир нима олиб кийса бўларди, калласидаги телпаги типратиконни ўлигига ўхшайди, дебди.

— Типратиконни ўлиги! Манави телпагим-а? Ҳай, энағарни аёли-я! Шу аёл қизлигида-да мендан кир қидирарди!

Темур тузуклари

Яна амр этдимки, кимки бирон саҳрони обод қилса, ёки кориз қурса ё бирон боғ кўкартирса, ёҳуд бирон хароб бўлиб ётган ерни обод қилса, биринчи йили ундан ҳеч нарса олмасинлар, иккинчи йили раият ўз розилиги билан берганини олсинлар, учинчи йили [эса олиқ-солиқ] қонун-қоидасига мувофиқ хирож йиғилсин.

Яна буюрдимки, агар [ҳар ер ва элнинг] амалдорлари ва калонтарлари оддий фуқарога жабр-зулм қилса ва шу орқали бечораларга зарар етказган бўлса [бундай вақтларда] етказилган зарарни калонтарлардан ундириб, жабр кўрганларга берсинлар, токи улар яна ўз ҳолларига келсинлар.

Хароб бўлиб ётган ерлар эгасиз бўлса, холиса[1] тарафидан обод қилинсин. Агар эгаси бўлса-ю [лекин] обод қилишга қурби етмаса, унга турли асбоблар ва керакли нарсалар берсинлар, токи ўз ерини обод қилиб олсин. Яна амр қилдимки, хароб бўлиб ётган ерларда коризлар қурсинлар, бузилган кўприкларни тузатсинлар, ариқлар ва дарёлар устига [янги] кўприклар қурсинлар, йўл устида ҳар манзилгоҳга работлар қурсинлар. Йўлларга кузатувчи ва соқчилар қўйсинлар, ҳар бир работга бир нечта одамни жойлаштирсинларки, йўлларни кузатиш ва сақлаш ишлари шуларга тегишли бўлсин. Йўловчилар молларини ғафлат босиб, ўғирлатиб қўймасликларининг вазифаси ҳам ўшаларнинг зиммасида бўлсин.

Яна амр этдимки, катта-кичик ҳар бир шаҳар, ҳар бир қишлоқда масжид, мадраса ва хонақоҳлар бино қилсинлар, фақиру мискинларга лангархона[2] солсинлар, касаллар учун шифохона курдирсинлар ва уларда ишлаш учун табиблар тайинласинлар. Ҳар бир шаҳарда дор ул-аморат[3] ва дор ул-адолат[4] қурсинлар. Ва раияту зироатни қўриқловчи қурчи[5]лар (ҳам) тайинласинлар.

[1] Холиса — давлат даромадлари ва ерлари билан шуғулланувчи олий мансабдорлардан иборат ҳайъат.

[2] Лангархона — йўловчилар қўниб ўтадиган жой; камбағал етим-есирга овқат бериладиган жой, ғарибхона.

[3] Дор-ул-аморат — ҳукмдор саройи.

103.

Яна ҳар ўлкага уч вазир тайинлашларини буюрдим. Булардан бири раият учун (бўлиб), ундан йиғиладиган олиқ-солиқларнинг ундирилишини кузатиб, ҳисоботини олиб борсин. Олиқ-солиқ миқдори, солиқ тўловчиларнинг номларини ёзиб борсин ва раиятдан йиғилган маблағни сақласин. Иккинчи вазир сипоҳ ишларини бошқаради. Сипоҳга берилган ва берилиши лозим бўлган маблағ ҳисобини олиб борсин. Учинчи вазир эса дараксиз йўқолган кишилар, келиб-кетиб юрувчилар (саёҳатчилар ва савдогарлар), ҳар хил йўл билан йиғилиб қолган ҳосил, ақлдан озганларнинг мол-мулки, вориссиз мол-мулкни, қозилар ва шайхулисломларнинг ҳукми билан олинган жарималарни тартибга келтирсин.

Яна амр этдимки, ўлганларнинг молларини ўз ворисларига етказсинлар. Агар ворисi йўқ бўлса, уни хайрли ишларга сарф қилсинлар ёки Маккайи муаззамага юборсинлар.

ЖАНГУ ЖАДАЛ, УРУШ МАЙДОНИГА КИРИШ, ҚЎШИННИ САФЛАШ ВА ҒАНИМ ЛАШКАРИНИ СИНДИРИШ ТУЗУГИ

Амр этдимки, агар ғаним (лашкари) сони ўн икки минг отлиқдан кам бўлса, бу урушда амир ул-умаро (лашкаримга) сардорлик қилсин. Аймоқ ва туманлардан ўн икки минг отлиқ унга ҳамроҳ бўлсин. Мингбошилар, юзбошилар ва ўнбошиларни ҳам ўзига ҳамроҳ қилсин. Ғаним лашкарига бир манзил йўл қолғунча юриш қилиб, душман билан рўбару келгач, менга хабар юборсин.

Яна амр қилдимки, ўшал ўн икки минг отлиқ аскарни тўққиз фавжга бўлсинлар, ушбу тартибда; қўлда бир фавж, бaронғорда уч фавж, жавонғорда уч фавж, ҳировулда — бир фавж ва қоровулда — бир фавж турсин. Баронғор фавжининг ўзи ҳировул, чоповул ва шиқовулдан иборат бўлсин. Шунга ўхшаш, жавонғор фавжи ҳам, ҳировул, чоповул ва шиқовулдан иборат бўлсин.

Ва буюрдимки, амир ул-умаро уруш майдонини танлашда тўрт нарсани назарда тутсин; биринчиси — у ернинг сувини, иккинчиси — аскар сақлайдиган ерини, учинчиси — ғаним лашкари турган ердан тепароқда бўлиши ва офтобга рўбарў бўлмаслигини, токи қуёш шуъласи сипоҳийлар кўзини қамаштирмасин. Тўртинчиси — уруш майдони олди очиқ, кенг жой бўлиши лозим.

[4] Дор-ул-адолат — адолат уйи; қозихона.

[5] Қурчи — қуролбардор, салоҳдор; қўриқчи, посбон.

104.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

МОМИҚ ФАБРИКАСИ

Нишон пахта тозалаш заводи ҳузурида момиқ фабрикаси иш бошлади. У йилига 4 минг тонна чиқитни қайта ишлаб, ҳам арзон, ҳам юқори сифатли рўзғорбоп пахта тайёрлаётир.

Фабрика район қишлоқ хўжалигини химиялаштириш идорасига қарашли ташландиқ омборхона биносида ташкил этилди. Ускуналар Россиянинг Иваново, Санкт-Петербург ва Тевер шаҳарларидан келтирилиб, монтаж қилинган. Фабрикада келажакда Қашқадарё вилоятидаги бошқа пахта тозалаш заводларидан ҳам чиқитларни келтириб ишлаш мўлжалланмоқда.

Шу йилнинг иккинчи кварталида бу ерда бўз тўқиш цехи ҳам ишга туширилади. Хом ашёни момиқ фабрикаси етказиб беради.

ИЖОДКОРЛАРГА ИМТИЁЗ

Қашқадарё вилоят газеталарида ижодкорларни мамнун қиладиган вилоят ҳокими Т. Хидировнинг қарори эълон қилинди. Қарорда кўзда тутилган мақсад — пассажир транспорти билетлари баҳосининг ошганлиги муносабати билан ижодкор ходимларни ижтимоий ҳимоялашдан иборат.

Шу йилнинг биринчи апрелидан бошлаб вилоят ҳудудидаги оммавий ахборот воситалари тизимида ишловчи Ўзбекистон республикаси журналистлар уюшмаси аъзоларига, шунингдек, республика ёзувчилар уюшмаси аъзоларига хизмат бурчини ўташ пайтида жамоа транспортида [Қаршидан ташқари] бепул юришга рухсат берилган.

— Бу ғамхўрликка жавобан астойдил ишлашимиз, кўпроқ одамлар орасида бўлишимиз керак, — дейди кекса журналист, вилоят матбуот бошқармаси бошлиғи О. Мўминов. — Шуниси қувончлики, вилоят ҳокимлиги бир вақтнинг ўзида маҳаллий газеталарнинг иқтисодий аҳволини яхшилаш мақсадида махсус фармойиш билан қўшимча равишда 10 миллион сўм маблағ ажратди.

Мусо КАРОМОВ.

Ҳалим Ҳайдарович УСМОНХЎЖАЕВ

Ўзбекистон Республикаси фани оғир жудоликка учради. Атоқли олим, истеъдодли педагог, илм-фан ташкилотчиси, ўзбек машина механикаси мактабининг асосчиси ва раҳбари, академик, техника фанлари доктори, профессор Ҳалим Ҳайдарович Усмонхўжаев 74 ёшида вафот этди.

Ҳ. Ҳ. Усмонхўжаев 1919 йил 20 ноябрда Тошкент шаҳрида туғилди. 1950 йилда Тошкент тўқимачилик институти (ТТИ)ни битиргач, ТТИ илмий-тадқиқот шўъбасининг бошлиғи бўлиб ишлади.

1952—1954 йилларда Москвадаги машинашунослик институтининг аспиранти бўлди. 1954 йилда номзодлик диссертациясини ҳимоя қилгач, ТТИга қайтиб, ассистент, катта муаллим, доцент, декан муовини, декан бўлиб ишлади.

1965 йилда Ҳ. Ҳ. Усмонхўжаев докторлик диссертациясини ёқлади, 1968 йилда республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, 1984 йилда эса академиги этиб сайланди.

1961 йилдан то умрининг охиригача Ҳ. Ҳ. Усмонхўжаев Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг М. Т. Ўрозбоев номидаги иншоотлар механикаси ва зилзилабардошлиги институтида ишлади, бу ерда у пахтачилик саноати мажмуи механизмлари ва машиналари назарияси бўйича илмий мактабга асос солди, шу истиқболли соҳа билан шуғулланувчи илмий-тадқиқот тажрибахоналарини ташкил қилди.

Академик Ҳ. Ҳ. Усмонхўжаев механизм ва машиналар умумий назариясини ривожлантиришга, машинада пахта териш назариясини вужудга келтириш ва тараққий эттиришга муҳим ҳисса қўшди. У ўзгарувчан тузилма эпициклик механизмлари динамик тузилишининг кинематика жуфтлиги назарияси фундаментал асосларини ишлаб чиқди, бу назария пахта териш машиналарининг ўзидан-ўзи тозаланувчи таркибий шпинделини яратишда қўлланилди.

Ҳ. Ҳ. Усмонхўжаев машина ва механизмлар назариясининг долзарб муаммоларига бағишланган 5 та монография, 100 та ихтиро, 300 тадан кўпроқ илмий ва илмий-оммабоп рисолалар ҳамда мақолалар, «Машина ва механизмлар назарияси» дарслигининг муаллифидир. Бу дарслик республика учун муҳандислар ва муҳандис-муаллим кадрлар тайёрлаш учун асосий қўлланма бўлиб қолди.

Илм-фанни ривожлантиришдаги, юқори малакали мутахассислар тайёрлашдаги хизматлари ва жўшқин ижтимоий фаолияти учун Ҳ. Ҳ. Усмонхўжаев орден ва медаллар билан мукофотланган, унга «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилган. У фан ва техника соҳасида Ўзбекистон Республикаси Беруний номидаги Давлат мукофотининг лауреатидир.

Таниқли олим, дўст ва оилапарвар ажойиб инсонни ажал орамиздан олиб кетди.

Унинг порлоқ хотираси дўстлари, касбдошлари, шогирдлари ва сафдошлари дилида ҳамиша сақланиб қолади.

И. А. Каримов, Ш. М. Йўлдошев, А. Муталов, И. Ҳ. Жўрабеков, С. С. Саидқосимов, Т. Т. Рисқиев, М. Қ. Қорабоев, М. С. Салоҳиддинов, Н. Р. Юсупбеков, А. Ғ. Холмуродов, К. Ғ. Ғуломов, Т. Р. Рашидов, Ё. Н. Мубораков.

«ҚОР ЁҒДИ, ИЗЛАР БОСИЛМАДИ» ФЕЛЬЕТОНИНИ ЎҚИБ

ҚАТАҒОНДАН ХОИНЛИККА

Жаноб Вячеслав Мухторович!

Бир куни келиб Сизга очиқ хат ёзиш хаёлимга ҳам келмаганди. Хат ёзиш нари турсин, ҳатто номингизни эслашни ҳам истамасдим. Тўғриси, Сизни эслашнинг ўзи кишининг этини жунжиктиради. Аммо яқинда «Ўзбекистон овози» газетасида қилмишларингиз ҳақида қисқагина ёзилган мақолани ўқиб қолдим. Муносабат билдирсаммикан деган ўйга бордим. Шу орада Москвадан келган бир танишимдан Сиз Ўзбекистон тақдири ҳақида «қайғураётганингиз», республикамизнинг ҳозирги сиёсий иқтисодий йўлига қарши айтган гапларингизни эшитиб чидай олмадим.

Тўғри, мустақилликка эришган ва янги сиёсий тузум қураётган Ўзбекистонда муаммолар оз эмас. Лекин бундай қийинчиликлар Сиз ҳозир яшаётган ўлкада ошиб-тошиб ётган очлик, гуруҳбозлик, иш ташлашлар олдида ҳолва, албатта. Буни ҳамма билади, Сиз ҳам биласиз. Ҳеч ким Ўзбекистонда нонга зор эмас. Одамлар баҳоли қудрат тўй-томошалар қилишяпти, байрамларни нишонлашяпти. Энг муҳими, мустақиллик туйғуси халқимиз руҳини тетиклаштириб кайфиятини кўтармоқда. Ўзбекистоннинг ўз тараққиёт йўли, истиқлоли учун эзгу ниятли халқимиз бир тан, бир жон бўлиб курашяпти. Яқинда муқаддас Наврўзимизни нишонладик. Мабодо Ўзбекистонга келганингизда, Наврўз тантаналарини ўз кўзингиз билан кўрардингиз. Лекин икки нарсага кафолат беролмайман. Бу тўкинчилик, тантаналарни кўриб, эҳтимол ич-ичингиздан эзилган бўлардингиз. Иккинчидан, ўзбек халқи ҳар қанча кўнгилчан, меҳмондўст бўлмасин, Сизнинг гуноҳларингизни кечира олмасди, деб ўйлайман. Марказдан келган жаллодлар билан биргаликда ўз халқингизга қилган хиёнатларингизни биладиганлар оз эмас. Қалби тилинган, не-не таҳқирлашларни бошидан кечирган собиқ ҳамюртларингизнинг дардлари ҳали эскиргани йўқ.

Эсингизда бўлса, 1983 йилда Шароф Рашидов вафотидан сўнг, раҳбарликка турли хил нопок, иродасиз, марказга қуллуқ қилувчи табиатан лаганбардор ва худбин кишилар келиб республикани идора эта бошладилар. Худди шу даврда Сиз собиқ марказ ҳоҳишига кўра республика давлат хавфсизлиги қўмитасида бошқарма бошлиғи бўлиб ишлардингиз. Раҳматли Шароф Рашидов вафотини тезлашувида ҳам алоҳида хизматингиз бор.

Собиқ марказ ташлаган «десантчилар» Ўзбекистонда енг шимариб қатағонни бошлашганида Сиз уларнинг яқин ёрдамчисига айландингиз. Ўзингизни ишбилармон қилиб кўрсатиш учун ҳар қандай қабоҳатдан қайтмадингиз, ҳатто Ватанни, халқни сотдингиз. Сиз раҳбарлигингизда «Қамоққа олиниши ва бошқа йўллар билан йўқ қилиниши лозим бўлган ўзбекистонликлар рўйхати» тузилди. Шундай рўйхатнинг мавжуд бўлганлигини республикамиз собиқ раҳбари Инъомжон Усмонхўжаев ҳам Ўзбекистон Олий судида тасдиқлади.

Шафқатсизликда Бериядан қолишмайдиган, талончиликда эса ундан ҳам ўтадиган, одамларни қийнашда кўз кўриб, қулоқ эшитмаган усулларни ўйлаб топган Свидерский бошлиқ жаллодлар гуруҳлари халқни талашди, деҳқонларнинг йиллаб йиққан пуллари, ҳатто келин бўлиб тушган ёш жувонларнинг никоҳ узуклари, қулоқларидаги сирғаларигача тортиб олишди. Сиз эса босқинчиларнинг ҳар бир ҳаракатларини олқишлаб, қатағон жараёнини усталик билан бошқариб турдингиз. Халқингизни бадном қилишдаги алоҳида хизматларингиз жуда тез тақдирланди: сиз аввало Республика Давлат хавфсизлик қўмитаси раисига ўринбосар, кейин Ички ишлар вазири этиб тайинландингиз. Мустақиллик шамоли эса бошлагач, оёғи куйган товуқдек типирчилаб қолдингиз. Қилмишларингиз очилиб қолишидан қўрқардингиз. Мустақиллик шамолидан бўғилиб турган пайтингизда жонингизга яна ўша собиқ марказ оро кирди. Бир юмалаб дарҳол қуёнга, кейин москвалик жанобга айланиб қолдингиз. Энди ўша ердан туриб Ўзбекистонга тошлар отаётган эмишсиз. Атрофингизга ўзингиздай Ўзбекистондан қочган «доҳийча»ларни тўплаб, республикамиз тақдири ҳақида башоратлар қиляпсиз. Қайси сиёсий ва иқтисодий йўлни танлашни, кимни раҳбарликка сайлашни энди ўзбек халқининг ўзига қўйиб беринг, жаноб генерал!

Вячеслав Мухторович, келинг, Сизни Ўзбекистон учун қилган «хизмат»ларингизни ўзингизга бир эслатай. Свидерский, Гдлян, Иванов, Бутурлин, Лаптев, Дидоренколар билан қанчалик ҳамтовоқ бўлганингизни ўзбек халқи билиб қўйса, ёмон бўлмас.

Ёдингиздами, қатағончи дўстингиз Борис Свидерский иштирокида менга айтган гапларингиз. Ўшанда сиз ўзингизни жуда доҳийдек тутдингиз. Суҳбат чоғида бутун бир халқ, миллатни тўла-тўкис жиноятчига чиқардингиз. Фикрингизча, кўчадан ўтаётган ҳоҳлаган ўзбекистонликни тутиб келсангиз, у албатта жиноятчи бўлиб чиқар эмиш. Ўзбекистон тиконли сим билан ўралсаю қамоқхонага айлантирилса ҳам хато бўлмас эмиш. Республика суд-тиббиёт экспертизаси бошлиғи Ғуломовни қандай азобларга дучор қилганингизни, у Сизга қандай ялиниб-ёлворганини айтиб мақтандингиз. Гап орасида ҳар бир ўзбекнинг, жумладан мени ҳам шундай мусибатларга дучор қилишга қодир эканлигингизни қистириб ўтдингиз. Мендан ҳам Ўзбекистонга нисбатан хоинликни талаб қилдингиз. Сизни, ёнингиздаги Свидерскийни ҳам қанчалик жирканч эканликларингизни билардим, ҳатто энг олий суд жазоси билан қўрқитганингизда ҳам қилт этмадим. Лекин сиз «мен ўзбекман дейишга ҳам уяламан», деганингизда сира чидай олмадим. Сизга «мен ўзбек бўлганимдан фахрланаман» дедим ва сабабини тушунтира кетдим. Ўзбек халқининг тарихи, маданияти, шоирлари, ёзувчилари, олимлари ва бошқа буюк алломалари ҳақида гапирдим, Сиз ва шеригингиз жазавага тушиб қолдингиз, бирингиз қўйиб, иккинчингиз нафақат мени, балки бутун ўзбек халқини ҳақоратлай кетдингиз. Сўнгра қўлида резина таёқчаси тутган ўн нафар жаллодингизни чақириб эътиқодимдан қайтармоқчи бўлдингиз. Резина таёқ излари танамдан кетди, аммо халқим ҳақида сизлар айтган ҳақоратлар юрагимда битмас яра бўлиб қолди, Сизларнинг ўша пайтдаги қутурган итдай важоҳатингиз умрбод кўз ўнгимдан кетмайди. Хавфсизлик қўмитаси ҳибсхонасида ётганимда менга яна қандай тазйиқлар ўтказиб, азоблар берганингизни айтмасам ҳам бўлади. Буни ўзингиз яхши биласиз.

Сизни қандай қилиб жоҳиллар доҳийси бўлиб шаклланганингиз ҳақида тўхталмоқчиман. Эсингизда бўлса, сиз Марказ топшириғига кўра ўша даврдаги Давлат Хавфсизлик қўмитаси раиси Мелкумов билан ички ишлар вазири Эргашев орасида жуда устамонлик билан низо қўзғагандингиз. Бундан мақсад Ўзбекистонда катта жанжал чиқариш, уни тинчлантириш учун эса яна қатағон ўтказиш, аввал эллик йил қул бўлган, кейин етмиш йил «катта оғалар» мустабидлигида яшаган халқни қайта тиз чўктиришга мажбур қилиш эди. Обрўли ва ҳурматли кишиларни, мутахассисларни йўқ қилиш кераклигини билардингиз.

Қ. Эргашевни бадном қилиш учун бензин ишини ўйлаб топдингиз ва шу ишга боғлаб Тошкент вилояти Ички ишлар бошқармаси давлат автомобиль назорати бўлими бошлиғи А. Мадаминовни ҳибсга олишни уюштирдингиз. Уни қамаш учун асос йўқлигини билардингиз. Шу боис Мадаминов уйи ва ишхонасида тинтув ўтказилганда шахсан ўзингиз иштирок этдингиз, ҳеч нарса топа олмаганингиздан кейин, шерикларингиз А. Бендасов ва Е. Хохолковлар билан тил бириктириб унинг уйига ўзингиз милтиқ ташлаб қўйиб, ўзингиз топдингиз, ҳатто ёнида ҳам ўқ отар қуроли олиб юришга рухсати бор бўлган Мадаминов «уйда милтиқ сақлагани учун» судланди ва катта жиноятчига айлантирилиб, озодликдан маҳрум этилди. Бу сизнинг илк «муваффақият»ингиз эди. Мадаминов туҳмат, фитна билан озодликдан маҳрум қилингач, сиз у «содир» этган янгидан-янги «жиноят»ларни қидириб кетдингиз, янада каттароқ туҳматга учраган Мадаминов бошқатдан узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилди. Ноҳақ қамалган, узоқ, совуқ ўлкага юборилган Мадаминов тақдири сизни ташвишлантирмасди, албатта. Сиз гуноҳсиз одамларни аввал қамоққа олдириб, сўнгра уларга нисбатан жиноят қидириш, зўрлаб тан олдириш амалиётининг янги қирраларини кашф этдингиз.

Кейинги қаҳрамонликларингиз ҳақида жилдлаб китоблар чиқарса бўлади. Сафдошларингиз билан «муваффақият»ларингизни ривожлантира бордингиз. Натижа ёмон бўлмади: Ўзбекистон Ички ишлар вазири Қ. Эргашев, унинг муовини Давидов, Жиззах вилояти Ички ишлар бошқармаси бошлиғи Норбеков ва яна қатор милиция ходимлари ўз жонларига қасд қилишга мажбур бўлдилар. Бухорони олов қамради. Бу олов кейинчалик бошқа вилоятларга ҳам туташиб кетди. Ўрмонга ўт кетса ҳўлу қуруқ баробар ёнади дейдилар, айби борми-йўқми — қамайвердингиз. Сиздек жаллодлардан қутулиш йўли ё тақдирга тан бериб қамалиш, ё ўзини ўзи ўлдириш бўлиб қолди. Ўша пайтда ким ҳам билибди, Ўзбекистонга бугунги кунлар насиб этади-ю, адолат қайта тикланади, деб. Сиз ва ҳамтовоқларингиз эса Ўзбекистонга бошқача кунларни раво кўрардингиз...

Сизнинг рўйхатингизга тушганлар бирин-кетин ҳибсга олина бошладилар, аввал сал пастроқдан бошладингиз, кейин юқорилаб бораверингиз. Н. Худойбердиев, Б. Раҳимов, А. Каримов, М. Мусахонов, Қ. Камолов, Е. Айтмуратов, Н. Ражабов, О. Фозилов, Т. Ҳайитов, О. Муҳаммадиев, Н. Миляев каби элу халқ таниган кишилар ҳибсга олиндилар. Шунингдек, кўплаб туман, жамоа ва давлат хўжаликлари раҳбарлари, бош мутахассислардан тортиб, бригадиру ҳисобчиларгача қамоққа ташланди. Улар шу юртга, шу халққа меҳнати синган кишилар эди.

Энди қамоқхонада кўрсатган ҳунарларингиздан бир мисол келтирсам. Фарғона вилояти ички ишлар бошқармаси бошлиғи Ориф Фозилов билан «суҳбатингиз» ёдингиздадир. Фозилов сизнинг ҳузурингиздан камерага қайтгач, ҳақоратларингиз ва пўписаларингизга чидай олмай ўз жонига суиқасд қилиб қон томирларини кесиб юборган эди, бироқ маҳбуслар унинг ҳаётини сақлаб қолишди. Сиз шундан кейин ҳам уни тинч қўймадингиз, хотини ва болаларини қамаб қўйиш билан қўрқитдингиз. У содир этмаган «жиноятлари»ни бўйнига ола бошлади. Сиз ва Лаптев ўзбеклар оила шаъни, фарзандлар тақдири учун жонларини ҳам аямасликларини яхши билардингиз. Шунинг учун кўпчиликка нисбатан ана шу қалтис усул қўллар эдингиз. Фашистлар концлагерларда одамлар устидан турли хил тажрибалар ўтказишганини биламиз, сиз ҳам қамоқдагилар устидан жисмоний, руҳий таъсир ўтказиш бўйича ўзингизнинг ғайри инсоний ғояларингизни синаб кўрардингиз. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг собиқ биринчи котиби И. Усмонхўжаевнинг 20 нафардан ортиқ қариндошлари, ҳатто хотини ва фарзандларини ҳам турли хил ҳибсхоналарда ашаддий жиноятчилар билан бирга сақладингиз.

Тирикларни қамоқхонада қийнаган бўлсангиз, ўликларни қабрларида ҳам тинч қўймадингиз. Гдлян сиз билан жиноий тил бириктириб, Қашқадарё вилояти партия қўмитаси биринчи котиби Ғойибовни туҳматдан ҳибсга олмоқчи бўлди. Қўлга олиш чоғида Рўзимат ака ўта шубҳали тарзда ҳаётдан кўз юмди. Сиз ва ҳамтовоғингиз Гдлян уни «ўзини-ўзи ўлдирди»га чиқардингиз. Шахсан мен бу чўпчакка ишонмайман. Ҳеч ким ўзига-ўзи 10-15 марта пичоқ уриб, оғир жароҳатлар бера олмайди, бир марта, боринг икки марта пичоқ уриши мумкиндир. Кейин одам ҳолсизланиб қолади. Бундан ташқари, Рўзимат акага тиғ бир томондан эмас, тананинг турли томонидан урилган. Ана шу жароҳатларнинг олтитаси шу заҳоти сўзсиз ўлимга олиб келувчи жароҳатлардир. Бу масалага ваколатли одамлар тегишли баҳо беришар. Мен масаланинг иккинчи томони ҳақида тўхталмоқчиман. Сиз Гдлян билан энди марҳум Ғойибовнинг уч ўғлини қамоққа олдингиз. Уларни қамоқма-қамоқ судраб, марҳум оталарининг бойликларини топиб беришларини талаб этдингиз. Шу пайтгача қонунчилик тарихида отаси учун боласи жавобгар бўлмаганди. Сталин, Берия ва ҳатто Гитлердан ўлиб қутулиш мумкин эди. Аммо сизлардан ўлиб ҳам қутулиб бўлмай қолди. Свидерский қабристонни портлатган бўлса, бу ҳам сиз яратган амалиётнинг меваси эди. Сиз туфайли ўзбеклар қабрларида ҳам тинч ёта олмай қолдилар.

Сиз «доҳий» сифатида яратган амалиётлардан бири Ўзбекистонда мафия, уюшган жиноятчилик ва босқинчиларнинг уруғини сочиш бўлди. Фақат оила, бола-чақа ва қора меҳнатни билган пахтакорларни турли ҳибсхоналарда бир неча бор судланган ашаддий жиноятчилар билан бирга сақладингиз. Сизнинг топшириғингиз билан қамоқда ётган оддий одамларни қийноқларга солаётган ўша жиноятчиларни боқиш йўлларини ҳам ўйлаб топдингиз. Сиз яратиб берган сеҳрли йўллар орқали ҳибсхонадагилар оилаларига хат ёзишиб, топган-тутганларини келтиришларини сўрашарди. Охирги нарсаларини ҳам сотиб, қамоқда ётган жигарларини кўришга келганлардан олинган нарсалар жиноятчиларга улашиларди. Сизнинг бу саховатингиз туфайли жиноятчилик олами янада жипслашиб, уюшиб ўзининг моддий негизини яратди: қуролланди: транспорт воситаларига эга бўлди. Иккинчи томондан, қамоқхоналарда сақланаётган жиноий гуруҳлар йўлбошчилари очиқдаги шерикларига хатлар чиқариб, янги-янги манбаларга йўлланма беришарди. Хурсанд бўлаверинг, сиз ташлаган уруғлар кутганингиздан ҳам зўрроқ кўкариб чиқди, мўлроқ ҳосил берди. Натижада бутун Ўзбекистонни рекэтчилар, уюшган жиноятчилик каби иллатлар маълум вақт ўз домига олди. Бугунги кунда Ўзбекистон раҳбарияти сиз ва ҳамтовоқларингиз кўкартирган уюшган жиноятчиликка қарши аёвсиз кураш олиб бормоқда. Эҳтимол, ана шулар сизга ёқмаётгандир, шу сабаб Ўзбекистон раҳбарияти олиб бораётган сиёсатдан норозидирсиз.

Сиз Ўзбекистонда ички ишлар вазири лавозимида юрган даврингизда телевидениега берган интервьюнгиз ёдимга тушди. Ўшанда Ўзбекистон раҳбарияти фаолиятига баҳо бериб, «Мен Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Абдуғаниевич Каримовга ўхшашни жуда-жуда истайман» деган эдингиз. Энди эса негадир аксини гапиряпсиз. Шу муносабат билан, майлими, сизга битта савол берсам: Мободо Ўзбекистонда сизга қайтадан яна бирор яхшироқ мансаб берилса, кимга ўхшашни ҳохлар эдингиз?

Вакилингиз Хохолков Ўзбекистонга келиб, обрўли одамларни топиб, раҳбарларга қарши қайрамоқчи бўлганлигини, лекин у учрашган одамлар хоинликда сизга шерик бўлишдан бош тортганликларини бу ерда кўпчилик билади. Шундан сўнг сиз Москвада атрофингизга ўзларини «демократлар», «ватанпарварлар» деб атаб одамларни чалғитиб юрган, аслида юртдан қочганларни тўплаб, Ўзбекистонга қарши фисқу-фасодлар уюштира бошладингиз. Бир пайтлар собиқ марказ матбуотининг Ўзбекистонни тошбўрон қилиши сабаби ҳам мана шунда. Бунда Гдлян ва бошқа қатағончи шерикларингиз тинтувлар пайтида рўйхатга киритилмасдан олиб кетишган қоп-қоп пуллар, дуру-олтинлар Сизларга қўл келаётган бўлса ажаб эмас. «Доҳий»сизда, узоқни кўриб иш қиласиз. Қатағончи сафдошингиз, жонажон дўстингиз Свидерский Ўзбекистонда талончилик йўли билан йиққан бойликларини Москвага жўнатаётганида навбатсиз контейнер топиш ва уни ҳурмат билан кузатишни қўл остингиздагиларга топширган эдингиз. Шу муносабат билан сизга яна бир савол туғилади: Қатағондан хоинликка қадарлик масофа неча одим? Сиз буни ўз бошидан кечирган киши сифатида айтиб бера оласиз.

Яна шуни айтайки, ҳали сизнинг таълимингизни олган шогирдларингиз ниқобли қиёфаларда юришибди. Ишончим комилки, улар тез орада халқ олдида шармисор бўлиб, ўз баҳосини олади. Бунга шубҳам йўқ!

Жаноб Вячеслав Мухторович! Айтаверсам гап кўп. Сиз қилган хоинликлар, ёвузликлар ўзбек халқи бошига солган кулфатларни ўрганиб, уларга ҳуқуқий баҳо бериш вақти келди, деб ўйлайман. Ўз халқини, ўз ватанини сотганлар ҳеч қачон кечирилмайди. Улар эҳтимол қонун олдида жавоб беришдан қутулиб қолишлари мумкин. Аммо халқ нафратидан, ғазабидан, шаҳид бўлганлар арвоҳидан қутулиш мумкин эмас. Асло!

Обиддин АЛИБОЕВ,
собиқ маҳбусингиз, прокуратура ходими, адлия катта маслаҳатчиси.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 ТОШКЕНТ, ГСП, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ 32-УЙ.

МУАССИСЛАР:
ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ВА «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ

Бош муҳаррир
Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

РЕДАКЦИЯЛАР:
Иқтисодий ҳаёт — 33-47-80, 32-53-14.
Ижтимоий ҳаёт — 33-21-43, 32-53-16.
Жиноятчиликка қарши кураш — 33-76-04, 32-26-70.
Вилоят мухбирлари — 33-12-16, 32-57-20.
Хатлар, ахборот ва спорт — 33-12-56, 32-55-16.
«Осиё бозори» — 33-41-89, 32-55-70.
Котибият — 33-72-83, 32-53-06.
Эълон ва билдирувлар — 32-54-14.

Шароф Рашидов фонди — 33-20-36, 32-54-35.
Қабулхона — 32-55-15.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ
Андижонда — 4-48-85;
Бухорода — 3-96-12;
Гулистонда — 2-26-22;
Жиззахда — 3-31-86;
Қаршида — 3-25-79;
Нукусда — 2-42-62;
Самарқандда — 35-22-90;
Урганчда — 6-72-60;
Термизда — 2-23-01.

Навбатчи муҳаррир: Ш. ИСРОИЛОВ.

Бирорта ҳам хат редакция эътиборидан четда қолмайди.
Эълонлар кечиктирмай чоп этишга кафолат берилади.
Қўлёзмалар ҳажми чекланмайди.
Рўйхатдан ўтиш тартиби №000120.
Газета офсет усулида А—2 форматда босилади.
Ҳажми 2 босма табоқ, тиражи 166.770 нусха.
Босишга топшириш вақти — 21.00, топширилди — 20.40.
Г—168. № 65.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй.

1 2 3 4 5 6